

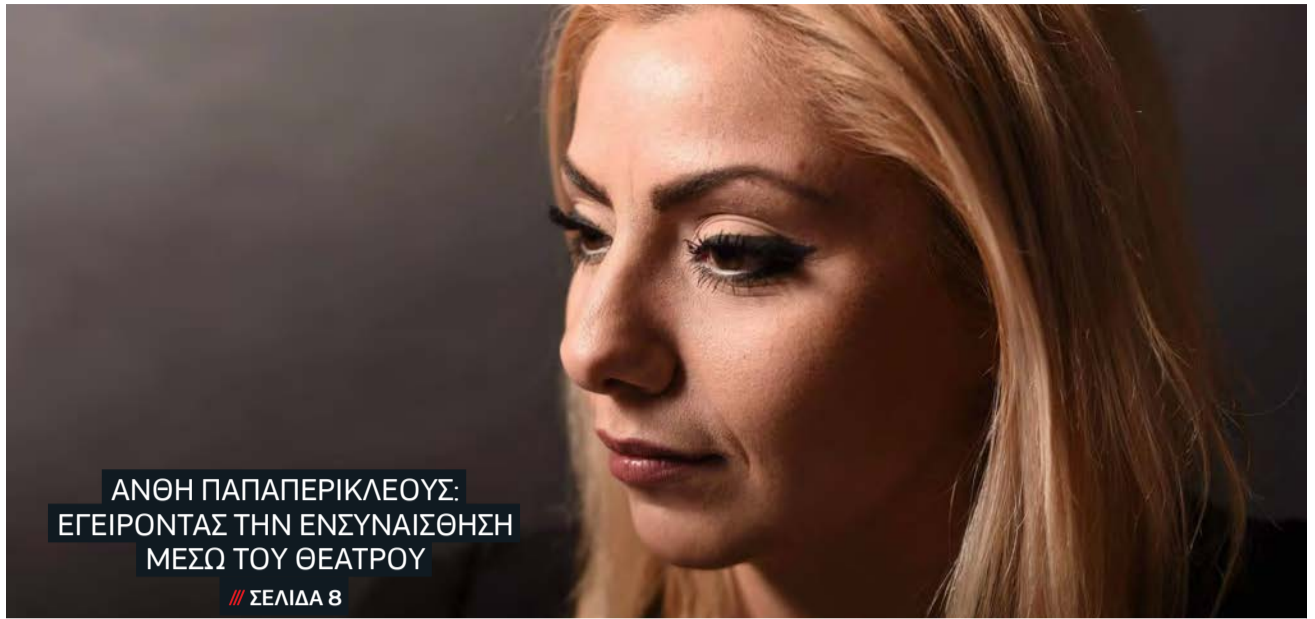
Η

Ηδύφωνο

στα μονοπάτια του πολιτισμού

21.02.2016

www.simerini.com.cy

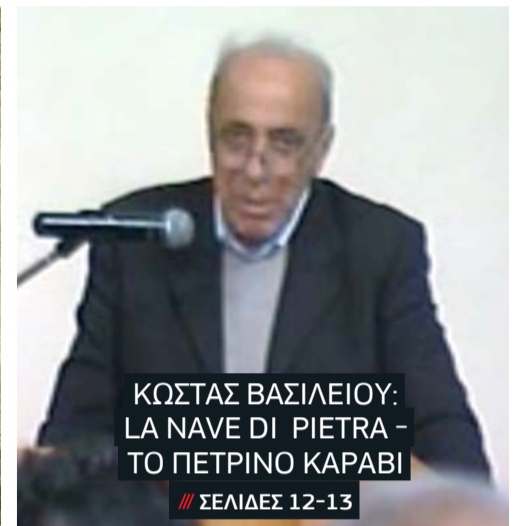
ΑΝΘΗ ΠΑΠΑΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ:
ΕΓΕΙΡΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ
ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

// ΣΕΛΙΔΑ 8

ΣΤΟΝ ΚΑΠΝΟ
ΤΟΥ ΠΙΣΤΟΛΙΟΥ

// ΣΕΛΙΔΑ 9

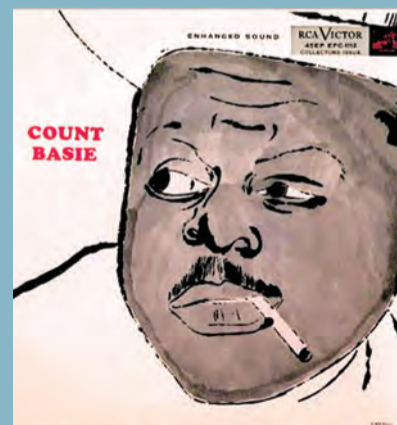
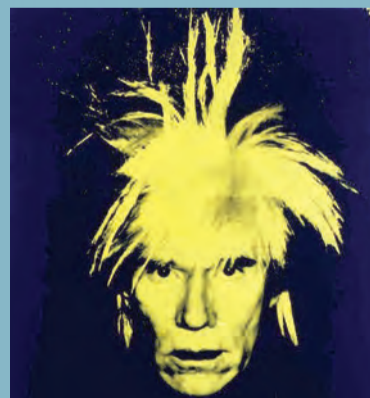
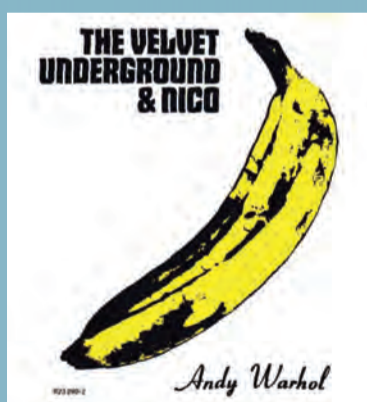
ΚΩΣΤΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ:
LA NAVE DI PIETRA -
ΤΟ ΠΕΤΡΙΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

// ΣΕΛΙΔΕΣ 12-13

Η τέχνη είναι ένας ελιγμός ευτυχίας ώστε να μπορούμε να υπάρχουμε κάπως αναπαικτικά δυστυχισμένοι ♡ Nicos Karouzos

Τα εξώφυλλα του Andy Warhol

// ΣΕΛΙΔΑ 6

quickreek

Γεγονότα, εκδηλώσεις, εκθέματα, συνειρμοί
στον πολιτιστικό ιστό της εβδομάδας

Πάθος για τα αβγά

Τσιγάρο και ποτό, μαζί και εξ αδιαιρέτου, κατακλύζουν τον χρόνο και τον χώρο του ποιητή, αναγκαίες, θαρρείς, ερωτοτροπικές με τον θάνατο, ώστε να ξεγελιέται ο εν λόγω Απεκθής Καμπούρης με το Δρεπάνι

Νύξεις

Ο Christopher King συγκέντρωσε απ' την προσωπική του συλλογή δίσκων 78 στροφών, μουσική για χορό και τραγούδι απ' την αγροτική ενδοχώρα της Ηπειρωτικής Ελλάδας αλλά και των νησιών της

Πολιτιστικές επιλογές // Τα καλύτερα της εβδομάδας

1

Πλαίσιο

Έκθεση φωτογραφίας της Νίκης Γαβριηλίδου, Πόπης Θεοκλήτου και Αυγής Πήττα. Εγκαίνια: Σάββατο, 27 Φεβρουαρίου, στις 7:00 μ.μ. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι την Κυριακή, 20 Μαρτίου, και θα φιλοξενηθεί στην Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου, Αμφιπόλεως 11, Στρόβολος.

2

Πολωνικό Φεστιβάλ Animation

Το Ίδρυμα ARTos φιλοξενεί τις προβολές του Πολωνικού Φεστιβάλ Animation «The Festival of Polish Animation - O!PLA ACROSS THE BORDERS». Είσοδος ελεύθερη. Αγγλικό υπότιτλο. Για το πρόγραμμα προβολών και περιλήψεις: http://www.artosfoundation.org/images/Newsletter/OPLA_Across_the_Borders_GR.pdf.

3

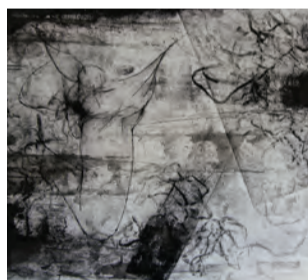
Έκθεση Όθωνα Χαραλάμπους

Η Γκαλερί Orus 39 παρουσιάζει την έκθεση του Όθωνα Χαραλάμπους. Τα εγκαίνια θα τελέσει ο Δήμαρχος Λευκωσίας Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης και θα προλογίσει ο ζωγράφος Ανδρέας Χαραλάμπους, τη Δευτέρα, 29 Φεβρουαρίου στις 7:30 μ.μ. Διάρκεια έκθεσης 29 Φεβρουαρίου -12 Μαρτίου.

4

Δημήτρης Μπάσης

Μια διασκεδαστική και κεφάτη διαδρομή με τη συνοδεία τριών μουσικών που θα δημιουργήσει μοναδική παρείστικη ατμόσφαιρα, σε ένα πρόγραμμα με στόχο την ψυχαγωγία, αλλά και το κέφι! Τετάρτη, 24 Φεβρουαρίου, στις 22:00, στη Διαχρονική Μουσική Σκηνή. Πληροφορίες-Κρατήσεις: 99783455.

Ποίηση // Φουαγιέ Θεάτρου Ένα

Expanded Piano

Με τον Σταύρο Γασπαράτο

Ο Σταύρος Γασπαράτος, βραβευμένος συνθέτης της νεότερης γενιάς με σημαντική παρουσία στους χώρους του θεάτρου και του κινηματογράφου, εξελίσει το μουσικό του ιδίωμα μέσα απ' τη νέα του δημιουργία με τίτλο Expanded Piano, την οποία παρουσιάζει αύριο Δευτέρα, 22 Φεβρουαρίου, στο Θέατρο Ριάλτο στη Λεμεσό, στις 20:30. Συνεχής πηγή έρευνας και έμπνευσης αποτελεί για τον συνθέτη ο συνδυασμός της κλασικής φόρμας σύνθεσης με τον ηλεκτρονικό πειραματικό ήχο.

Το συγκεκριμένο έργο ήταν ανάθεση του Experimental Media And Performing Arts Centre στη Νέα Υόρκη, όπου και πρωτοπαρουσιάστηκε το φθινόπωρο του 2014, ενώ ανασχεδιάστηκε για το Φεστιβάλ Αθηνών το καλοκαίρι του 2015.

Η βασική ιδέα του «Expanded Piano» είναι να προσομοιώσει για τον ακροατή την ακουστική εμπειρία τού να βρίσκεται μέσα στο πιάνο. Το πιάνο παίρνει τις διαστάσεις μιας αίθουσας συναυλιών και κάθε ένας από τους ακροατές βιώνει το έργο ως εάν να βρίσκεται εντός του οργάνου. Αυτή η εγκατάσταση - μουσικό έργο είναι εμπνευσμένη από την ιδέα του «Prepared Piano». Πρόκειται για μια ιδέα ενός μηχανικά αλλοιωμένου πιάνου, που έγινε διάσημη από τις συνθέσεις του John Cage και άλλων, οι οποίοι τοποθετούσαν βίδες, ελάσματα και διάφορα αντικείμενα στις χορδές του πιάνου αλλοιώνοντας τον ήχο του.

Το «Expanded Piano» του Σταύρου Γασπαράτου μετασχηματίζει την ιδέα αυτή σε μια πρωτότυπη ηλεκτρονική μορφή. Ένα ακουστικό πιάνο καλωδιώνεται με μικρόφωνα διάφορων

τύπων, που τοποθετούνται στο σώμα, τις χορδές και τον μηχανισμό του οργάνου. Με τη βοήθεια ενός υπολογιστή γίνεται ζωντανή επεξεργασία του σήματος των μικροφώνων και στη συνέχεια μοιράζεται σε μια surround πολυκάναλη εγκατάσταση, έτσι ώστε να δημιουργηθεί η αίσθηση ότι το κοινό βρίσκεται «μέσα» στο πιάνο.

Συντελεστές:

•Σύλληψη - σύνθεση - προγραμματισμός - εκτέλεση: Σταύρος Γασπαράτος
•Φωτιστικός σχεδιασμός: Σάκης Μπιρμπίλης

Πληροφορίες:

Θέατρο Ριάλτο, Δευτέρα 22 Φεβρουαρίου, 8.30 μ.μ.

Κρατήσεις: 77 77 77 45
Εισιτήρια: € 10 / 7 E-tickets: www.rialto.com.cy

Ιδιοκτήσις: Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λετδ | Υπεύθυνος Έκδοσης: Μιχάλης Παπαδόπουλος, Βοηθός Υπεύθυνου Έκδοσης: Μαρία Μηνά, Συνεργάτες: Κωνσταντίνος Α. Ε. Παπαθανασίου, Γιάννης Ζελιανός, Λογγίνος Παναγή, Πιόργος Ίκαρος Μπαμπασάκης, Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή, Τίτος Χριστοδούλου, Χρήστος Μιχάλαρος, Μάριος Αδάμου. Ηλεκ. Ταχυδρομείο: papadopoulosm@simerini.com, minam@simerini.com

Απαγορεύεται αυστηρώς η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά αντίληψη ή κατά διασκευή απόδοση του περιεχομένου (κειμένου ή φωτογραφίας) με οποιονδήποτε τρόπο, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφηση ή άλλο, χωρίς τη γραπτή έγκριση ή άδεια του εκδότη Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λετδ.

**Μελετάτε και
κοινωνείτε Όμηρο**

Ένα σημαντικό σεμινάριο για τα Ομηρικά Έπη, που συνδιοργανώθηκε πρόσφατα από την Εστία Ελλάδος Κύπρου και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού στο Παγκύπριο Γυμνάσιο Κεντρικό

Η τάξη μας

Ένα έργο για τα γεγονότα της πόλης Γεντβάμπνε στην Πολωνία, όταν κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου και υπό γερμανική κατοχή, οι Καθολικοί Πολωνοί κάτοικοι σκότωσαν τους Εβραίους Πολωνούς συντοπίτες τους

**Η Κύπρος
στο Ανθολόγιο**

Μέχρι τις 5 Απριλίου μπορεί το κοινό να αποφασίσει ποια έξι τραγούδια θα αντιπροσωπεύσουν τη χώρα μας. Η ψηφοφορία διεξάγεται μέσω του www.eu-songbook.org

Θέατρο // Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου

**Η τάξη μας
του Ταντέους Σλομποτζιάνεκ**

Την Παρασκευή, 26 Φεβρουαρίου, στη Νέα Σκηνή του ΘΟΚ στη Λευκωσία στις 20:30, κάνει πρεμιέρα το έργο «Η τάξη μας» του Ταντέους Σλομποτζιάνεκ, σε σκηνοθεσία Γιάννη Καλαβριανού. Μερικές φορές, οι άνθρωποι αντιδρούμε ανεξέλεγκτα. Μερικές φορές και οι καλοί κάνουν κακό. Πολύ κακό. Όλοι ξέρουμε πως στα στρατόπεδα συγκέντρωσης εξοντώθηκαν εκατομμύρια άνθρωποι. Τι θα λέγατε εάν μαθαίνατε πως στη διπλανή σας πόλη, οι μισοί κάτοικοι σκότωσαν ξαφνικά τους άλλους μισούς; «Η τάξη μας» είναι ένα έργο για τα γεγονότα της πόλης Γεντβάμπνε στην Πολωνία, όταν κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και υπό γερμανική κατοχή, οι Καθολικοί Πολωνοί κάτοικοι σκότωσαν τους Εβραίους Πολωνούς συντοπίτες τους. Ηρωές του, 10 συμμαθητές, των οποίων τις ζωές παρακολουθούμε πριν και κυρίως μετά τα

τρομερά εκείνα γεγονότα που άλλαξαν για πάντα τις ζωές τους. Ένα έργο για τις παράδοξες ανθρώπινες αντιδράσεις υπό καθεστώς πίεσης. Για τις απότομες εκείνες κινήσεις μας, που τρομάζουν κι εμάς τους ίδιους.

Πληροφορίες:

Θέατρο ΘΟΚ - Νέα Σκηνή
Γρηγόρη Αυξεντίου 9, 1096 Λευκωσία
Τηλ: 22864300, Φαξ: 22512732, www.thoc.org.cy
Επίσημη πρώτη:
Παρασκευή, 26 Φεβρουαρίου, 20:30
κάθε Πέμπτη, Παρασκευή & Σάββατο

Μετάφραση: Ερι Κύργια
Διασκευή/Σκηνοθεσία: Γιάννης Καλαβριανός
Σκηνικά/Κοστούμια: Γιώργος Γιάννου
Μουσική/Σχεδιασμός Ήχου: Λευτέρης Μουμτζής
Κίνηση/Βοηθός Σκηνοθέτης: Αλεξία Μπεζίκη

Σχεδιασμός Φωτισμών: Σταύρος Τάρταρης
Ακουστικός Σχεδιασμός: Γιώργος Χριστοφί

Ερμηνεύουν (με αλφαβητική σειρά):
Γιώργος Αναγιωτός, Δέσποινα Γιαννοπούλου, Ανδρέας Κούτσουμπας, Παναγιώτης Λάρκου, Μάριος Μεττής, Κώστας Σιλβέστρος, Τζωρτζίνα Τάτσι, Ανδρέας Τσέλεπος, Έλενα Χαραλαμπούδη, Χάρης Χαραλάμπους

Προώληση

Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 77772717
(Τρίτη - Κυριακή: 10.00 π.μ. - 1.30 μ.μ. και 4.00 μ.μ. - 6.00 μ.μ.)
Εισιτήρια: €12 / €6 (άνεργοι, συνταξιούχοι με την επίδειξη του αντίστοιχου αποδεικτικού εγγράφου και άτομα κάτω των 25 ετών με την επίδειξη πολιτικής ταυτότητας)
Δεν επιτρέπεται η είσοδος σε άτομα κάτω των 15 ετών

Θέατρο // Ο Χατζιδάκις στο θέατρο

Ο Μάνος Χατζιδάκις έχει να επιδείξει ένα μεγάλο συνθετικό έργο για σπουδαίες θεατρικές παραστάσεις. Θα ακουστούν τραγούδια και μουσικές που γράφτηκαν από τον μεγάλο συνθέτη για το θέατρο όπως το «Παραμύθι χωρίς όνομα», «Λεωφορείο ο πόθος», «Ματωμένος γάμος», «Καπετάν Μιχάλης», «Οδός ονείρων», «Πορνογραφία», «Μαγική πόλη», «Όρνιθες». Τα τραγούδια αυτά θα ερμηνεύσουν δύο συνεργάτες του Μάνου Χατζιδάκι, η Μαργαρίτα Ζορμπαλά και ο Βασίλης Λέκκας.

Συμμετέχει το Φωνητικό Σύνολο «Διάσταση» υπό τη διεύθυνση της Αντριάνας Σεργίδου και την καλλιτεχνική επιμέλεια του Βάσου Αργυρίδη. Από την Πέμπτη, 25 Φεβρουαρίου, μέχρι το Σάββατο, 27 Φεβρουαρίου, στο Πολιτιστικό Κέντρο Τρακασόλ στη Λεμεσό. Οι παραστάσεις αρχίζουν στις 8:30 μ.μ. Εισιτήρια: *Ταμείο στην «Οδό Ειρήνης 158», τηλ: 25878744 *ACS Couriers και online στο www.tickethour.com.cy
Πληροφορίες: 77777040.

Βιβλιοπαρουσίαση // «Βρε, τον Καραγκιόζη!»

Ο μονίμως πειναλέος, ρακένδυτος, ξυπόλυτος, αλλά και κλευστικός και αυθάδης πρωταγωνιστής του θεάτρου σκιών επανεμφανίζεται, επίκαιρος όσο ποτέ, σε περίοδο που αναγκαζόμαστε να σφίξουμε το ζωνάρι ένεκα οικονομικής κρίσης. Μόλις κυκλοφόρησε το βιβλίο «Βρε, τον Καραγκιόζη!», σε έρευνα - κείμενα του Δρος Χρύσανθου Χρυσάνθου και καλλιτεχνική επιμέλεια του γελοιογράφου Πέτρου Παπαπέτρου (ΠΙΝ). Το βιβλίο θα παρουσιαστεί σε εκδήλωση στη Δημοσιογραφική Εστία

στη Λευκωσία την Παρασκευή, 26 Φεβρουαρίου, στις 6:30 μ.μ. Χαιρετισμό στην εκδήλωση θα απευθύνουν ο Πρόεδρος της Βουλής Γιαννάκης Ομήρου, ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού Κώστας Καδής και ο Πρόεδρος της Ένωσης Συντακτών Κύπρου Αντώνης Μακρίδης. Το κοινό θα μπορεί να θαυμάσει από κοντά φιγούρες και αφίσες του θεάτρου σκιών σε έκθεση που θα λειτουργεί στο φουαγιέ της Δημοσιογραφικής Εστίας. Θα ακολουθήσει δεξίωση με κρασί και τσιμπήματα.

Θέατρο // Πέτρες στις τσέπες του

Η θεατρική αυτή παραγωγή αφορά ένα πολυβραβευμένο έργο (ανάμεσα σε άλλα Καλύτερη Θεατρική Παραγωγή το 1999 στα Ιρλανδικά Θεατρικά Βραβεία, 2 Βραβεία Olivier το 2001, ενώ ήταν υποψήφιο και για τρία Tony Awards το 2001). Το έργο αποτέλεσε εμπορική επιτυχία όπου κι αν παρουσιάστηκε. Η ιστορία του έργου περιστρέφεται γύρω από τους Τσάρλυ και Τζέικ, δύο Βορειο-Ιρλανδούς που «δεν έχουν στον ήλιο μοίρα» και σε μια προσπάθειά τους να κερδίσουν το ψωμί τους και το χαρτζιλίκι τους, συμμετέχουν ως κομπάρσοι σε μία χολιγουντιανή παραγωγή που γυρίζεται στα μέρη τους. Η γνωριμία των δύο γίνεται στα γυρίσματα και

μέσα από αυτόν τους την εμπειρία «αλληλοκαταθέτουν» με μια κωμικοτραγική αίσθηση το ψώνιο τους, τα εργατικά προβλήματά τους, τους καλλιτεχνικούς τους πόθους, τις ερωτικές ψευδαισθήσεις και τα όνειρά τους.
*Λευκωσία στο Σατιρικό Θέατρο: 24/02/16 (Πρεμιέρα), 25/02/16, 02/03/2016, 03/03/2016, 09/03/2016, 10/03/2016
*Λεμεσός στο Θέατρο Ένα: 15/03/2016, 16/03/2016
Ώρα παραστάσεων: 20:30
Τιμές εισιτηρίων: Γενική είσοδος: 12 ευρώ, Φοιτητικό: 10 ευρώ
Μέρος των εσόδων θα δοθούν στο Telethon 2016. Πληροφορίες-κρατήσεις: 96536927.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Γ.-Ι. Μπαμπασάκης: «Σκοτεινά τοπία»

Κατοπεύσεις // σως η πλέον ολοκληρωμένη περσόνα της ελληνικής λογοτεχνίας, με μία διαβολικά θεϊκή ικανότητα να μετέρχεται αριστοτεχνικά όλα τα κλαβιέ της γλώσσας και της γραφής

Ποιητής, συγγραφέας, μεταφραστής, δοκιμιογράφος, διανοητής, δεινός ομιλητής με τα ενδιαφέροντα και τα πάθη του να εξυμνούν, δεκαετίες τώρα, τον έρωτα για τον λόγο και την αγάπη για τη γραφή. Εάν χρειαζόταν να αναφέρουμε όλα τα βιβλία που έχει γράψει -φρενήρης γαρ κι ακατάπαυστος ο ρυθμός του- δεν θα μας έφτανε ο χώρος που καλύπτουν στο «Ηδύφωνο» οι δύο στήλες του υπογράφοντος.

Πρωτάκουσα τ' όνομά του στις αρχές της δεκαετίας του '90, φοιτητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, και ευτύχισα μετά από σχεδόν δύο δεκαετίες να τον γνωρίσω και απολαύσω από κοντά, όταν προσκλήθηκε με πρωτοβουλία της Έλενας Χριστοδουλίδου (Μορφωτική Λειτουργίας Α' στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες, με κύριο αντικείμενο τον κινηματογράφο) να επιμεληθεί το αφιέρωμα στον Γκι Ντεμπόρ στο πλαίσιο του φεστιβάλ, «Εικόνες και όψεις του εναλλακτικού κινηματογράφου», στη Λευκωσία.

Πίσω στη δεκαετία του 1990, όταν κι εγώ με τη σειρά μου αναζητούσα πυρετωδώς βιβλία των ποιητών της γενιάς του '80, κι ανακάλυπτα -ξεκοκαλίζοντάς τους- όλο εκείνο το τοπίο που διαμόρφωσε τη σύγχρονη Ελλάδα και το «φωτεινά σκοτεινό» άστυ της πόλεως των Αθηνών... και των Αθηναίων.

Σκοτεινά τοπία

1985, και ο εικοσιπεντάχρονος Γ.-Ι. Μπαμπασάκης -μετά τις πρώτες πειραματικές γραφές- εκδόσεις βιβλίων του,

μετά τις πρώτες αξεπέραστες μεταφράσεις του σε έργα των Σερ Άρθουρ Κόναν Ντόιλ και Βλαντιμίρ Ναμπόκοφ, μετά τα πρώτα του διηγήματα- μας δίνει την πρώτη ολοκληρωμένη ποιητική συλλογή του, «Σκοτεινά τοπία», από τις σπουδαίες εκδόσεις «Ερατώ».

Με την ασπρόμαυρη φωτογραφία του Tom Waits στο εξώφυλλο να ταΐζει περισσότερα σε μίαν αμερικανική μεγαλούπολη, και με το πρώτο ποίημα της συλλογής, «Ίσως άδοξο πρωί», αφιερωμένο στον καρδιακό κι αδελφικό του φίλο, Θάνο Σταθόπουλο, μας εισάγει στη δημιουργικά ζορική ατμόσφαιρα της Αθήνας, εκείνης της εποχής. Ας τον ακούσουμε: «Πάλι αγωνία για ένα επιπλωμένο δωμάτιο/λίγο φως να το βλέπει και να 'χει κουζίνα/για τον καφέ κουζίνα, για τα παράνομα τσιγάρα/και το ούισκυ της ατέλειωτης, εωθινης αυθάδειας./λίγο χώρος να 'χει για τα πενιχρά υπάρχοντά μου/εκείνο το σακατεμένο μαγνητόφωνο/που για πάντα έχει τη φωνή σου/κι εκείνη τη σαράβαλη γραφομηχανή/που εκτοξεύει ποιήματα καταπάνω στην αιωνιότητα// Πάλι αγωνία για τη θέρμανση και το τηλέφωνο/γιατί είναι ο χειμώνας βαρύς και οι κουβέρτες λίγες/γιατί είναι η μοναξιά μαιτρέσα/και με ξεχνάει ο ταχυδρόμος//Νέο ύφος θα εγκαινιάσουμε λοιπόν/σε άχαρο δωμάτιο και κρύο/με σουξέ αρχαία και παράπονο μοντέρνο/με παρεξήγηση ναρκωτική και κουρελιάρικη αφέλεια/κι έπειτα, ω έπειτα, νικητές και πάλι/θυελλώδεις εραστές και τσακάλια δίχως τύψεις».

Τα εννέα ποιήματα που ακολου-

θούν, στο πρώτο μέρος της συλλογής, διατρανώνουν τη «διακήρυξη» του πρώτου. Πράγματι, ο Γ.-Ι. Μπαμπασάκης και οι φίλοι του ποιητές και συγγραφείς, εγκαινιάζουν ένα νέο ύφος ποιητικής και όχι μόνο γραφής και την εκτοξεύουν στο, λίγο έως πολύ, σκοροφαγωμένο ελληνικό ποιητικό τοπίο τού τότε, εγκλωβισμένο στις εμμονές της προηγούμενης γενιάς, αυτής του εβδομήντα.

Είκοσι αλκοολικά διαπιστευτήρια

Στο δεύτερο μέρος της συλλογής, και στα ολογράφως αριθμημένα 20 ποιήματα, δεσπόζει η άγρια ευλάβεια των καταχρήσεων και των σχέσεων/συναστροφών, που γίνονται γραφή πυρετική, σαλή, βιωμένη κι ασυγκράτητη. Οι φίλοι και οι φίλες παρόντες και παρούσες, συμμετοχοί/συνένοχοι στα γράμματα, στις λέξεις, στους στίχους,

στις στροφές του Μπαμπασάκη.

Από ψηλά ή χαμηλά, σαφέστατα στα «εξώτερα ενδότερα» της γενιάς του Μπαμπασάκη, ο Ποιητής. Εκείνον που, με στην καλλιεργημένη αυθάδειά τους, κάποιοι συγκεκριμένοι ποιητές του ογδόντα αγκάλιασαν και συντρεφουσάνε έως το τέλος.

Έκτο αλκοολικό διαπιστευτήριο, το λοιπόν, αφιερωμένο στον Νίκο Δ. Καρούζο: «Το αλκοόλ σου διδάσκει τη διάρκεια/είπε ο ποιητής/γέρος όμπρος της τύχης και γέρος βράχος ιερός/αιχμάλωτος του ούισκυ/φυγιάς θεόθεν και αλήτης//Ο Στηβ τραγουδούσε κι ο Πάρις χόρευε/δέκα μάτια πήραν φωτιά/και το σεμαίν πήρε φωτιά/κι εγώ στο πάτωμα κυλιόμουνα/με μια ζωγράφο ξεπεσμένη//Είστε η έγχρωμη χαρά, η έσχατη πανδαισία, μας είπε πάλι ο ποιητής, κι επέστρεψε στον λήθαργο και σ' όνειρο/και χώθηκε ξανά στο νάιτ-κλαμπ των συνειρμών//η ζωγράφος βόγγηξε πρόστυχα/ο Στηβ το βούλωσε ξαφνικά/η φωτιά μάς βαρέθηκε και πήρε δρόμο/ μια γάτα μάς κοίταξε με περιφρόνηση/κι έφυγε μ' ένα αδιάφορο λίκνισμα//Ολοι θα πεθάνουμε κάποτε, αλλά το αλκοόλ κάνει ωραία κόλπα με τον χρόνο/είπε ο ποιητής/και φτερούγισε, γελώντας βροντερά/για το εύκρατο διάστημα».

Από τη βάση δεδομένων της Βιβλιονέτ

Ο Γιώργος Ίκαρος Μπαμπασάκης γεννήθηκε τον Απρίλιο του 1960. Είναι ποιητής, μεταφραστής και συγγραφέας. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1970, άρχισε να γράφει σε έντυπα όπως το «Ίδε-

οδρόμιο» του Λεωνίδα Χρηστάκη και η «Χιονάτη» του Βαγγέλη Κοζρώνη, και να συνθέτει ποιήματα και ποετογραφήματα. Κείμενά του δημοσιεύτηκαν σε περιοδικά όπως η «Οδός Πανός», ο «Ηχος», το «Κάππα», η «Λέξη», η «Πολιορκία», και άλλα. Συνεργάστηκε για δέκα χρόνια με την εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» και το περιοδικό «Εψίλον». Διατήρησε τη σελίδα του βιβλίου στην εφημερίδα «City-Press». Ο τρόπος ζωής του τον οδήγησε στη συστηματική μελέτη των λεγόμενων «ιστορικών πρωτοποριών» (Φουτουρισμός, Dada, Υπερρεαλισμός), των Beat ποιητών και συγγραφέων, καθώς και του ρεύματος για την «υπέρβαση και την πραγμάτωση της Τέχνης» (Cobra, Λεττριστές, Καταστασιακοί). Καρπός αυτών των αναζητήσεων του είναι τα πολυσυζητημένα του βιβλία για τον William S. Burroughs, για την Internationale Situationniste, για τον Guy Debord, για τον Μάν του '68. Ίδρυσε και διηύθυνε την επιθεώρηση «Propaganda», όπου δημοσιεύτηκαν κρίσιμα κείμενα για την πολιτική και την κουλτούρα των καιρών μας. Έχει εργαστεί στο ελληνικό ραδιόφωνο, και συγκεκριμένα στο Δεύτερο Πρόγραμμα, στην ΕΡΑ4, στον Εν Λευκώ, στο Κόκκινο 105,5, και στο Κανάλι 1 Πειραιάς 90,4. Σήμερα διευθύνει τη σειρά «Αιφνίδια Ντοκιμαντέρ» στις εκδόσεις Γαβριηλίδης και το λογοτεχνικό περιοδικό/εγχείρημα «ΚΟΡΕΚΤ», μαζί με τον ποιητή Θάνο Σταθόπουλο, στις εκδόσεις Νεφέλη. Είναι μέλος του Κύκλου Ποιητών και της Εταιρείας Συγγραφέων.

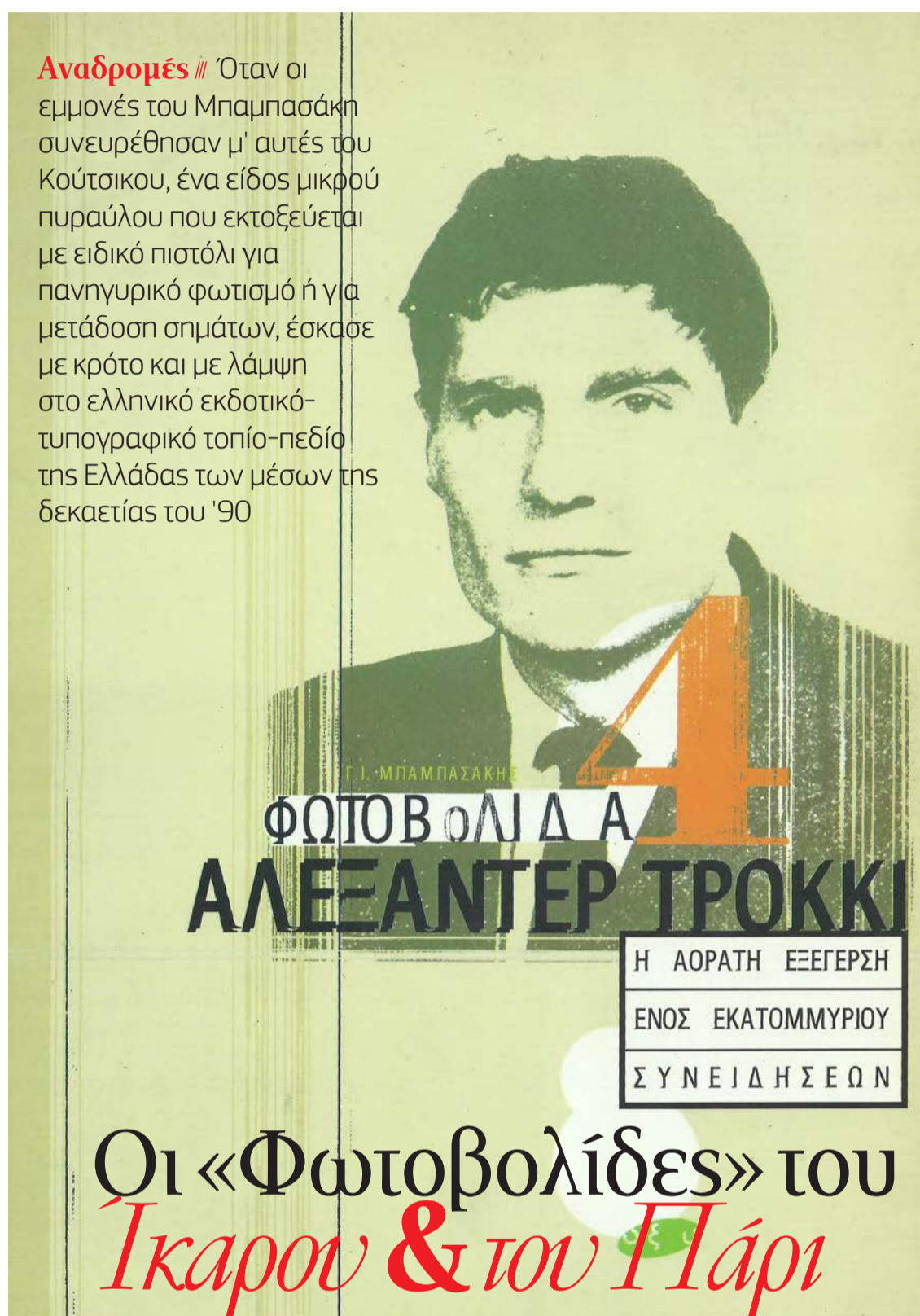
Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Τις περιλάλητες «Φωτοβολίδες» των εκδόσεων «Οξύ» τις αγόρασα τον Ιούνιο του 2004 από το βιβλιοπωλείο «Μετροπόλιταν» στην οδό Βυζαντίου στη Λευκωσία, την εποχή που εργαζότανε εκεί, ως υπεύθυνος, ο Χάρης Μορίτσος - ένας από τους ελάχιστους σοβαρούς γνώστες του χώρου του βιβλίου, και τώρα διορισμένος στο Υπουργείο Εξωτερικών της νήσου. ν Κατάφερα να αποκτήσω και τις τέσσερις στην επανέκδοση του 2000, μια και η πρώτη τους έκδοση, του 1995, είχε εξαντληθεί. Πλέον τις συντηρώ ως κόρη οφθαλμού στη βιβλιοθήκη μου, κι ανατρέχω πάντα σ' αυτές ως ευφύστατες επιτομές των σημαντικότερων επαναστατικών/επαναστατημένων κινήματων/ανθρώπων του 20ού αιώνα.

1η Φωτοβολίδα:
«Προλογίζοντας έναν αιώνα»
Φουτουρισμός, Νταντά και Σουρεαλισμός σε μόλις 48 σελίδες μέσα από την πένα του Μπαμπασάκη. Μόνο από τους τίτλους των κεφαλαίων μπορεί κανείς να καταλάβει για τι εμπνευσμένη εργασία μιλάμε: «Συναντήσεις στη σκοτεινή γωνιά της ανταρσίας», «Η τέχνη είναι αλκοόλ, δεν είναι βάλασμα», «Η πλήξη στο ικρίωμα», «Η πρωτοπορία είναι ένα επικίνδυνο επάγγελμα», «Ο έρωτας είναι ακαριαίος και αιώνιος», «Οι πόλεις που δεν θέλουμε πια να αγαπήσουμε πέθαναν», «Το αβγό του Ντουρούτι θα σκάσει», «Από τη διαύγεια των παθών, στο πάθος της διαύγειας» και «Αστερίσκος Υποσημειώσεως». Η χωνεμένη μελέτη των κινήματων αυτών από τον Ίκαρο, η καταγραφή της ελληνικής βιβλιογραφίας, το διαυγέστατο συμπλήρωμα παραγράφων, φράσεων, βιογραφικών, πρωτότυπων κειμένων σε συνδυασμό με την πρωτόγνωρη γραφιστική αντίληψη του Πάρι Κούτσικου και την αζεπέραστη και αξιέραστη τυπογραφική εμφάνισή τους δίνουν μίαν ενδελεχή όσο και απόλυτη προσέγγιση των κινήματων που αναφέραμε.

2η Φωτοβολίδα:
«Ουρλιαχτά για χάρη του Σαντ»
Στη δεύτερη εμμονή του Γιώργου Ίκαρου Μπαμπασάκη και σε συνεργασία με την Άννα Κόκκαλη, έχουμε μία σύνθεση υλικού, επιμέλεια και μετάφραση κειμένων που αφορούν στον Γκι Ντεμπόρ. Όποιος έζησε στην Ελλάδα και στην Κύπρο την περίοδο των είκοσι του χρόνων κάπου στο ενενήντα, γνωρίζει πως το όνομα του Γκι Ντεμπόρ είναι συνώνυμο μ' αυτό του Μπαμπασάκη, μια κι ο τελευταίος δεν έπαψε ποτέ να μιλά, να γράφει, να επιμένει και να επιστρέφει στον μεγάλο αυτό καταστασιακό. Και

εδώ παρών ο Πάρις Κούτσικος, με τον σχεδιασμό του βιβλίου να συνομιλεί με τις ταινίες του Ντεμπόρ σε συνάρτηση πάντα με τη χρήση πολλαπλών και διαφορετικών γραμματοσειρών που προσδίδουν στο κείμενο την αύρα εκείνη της απαστράπτουσας ανατροπής.

3η Φωτοβολίδα:
«Η Λογική των Γεγονότων»
Προσωπική ως τα μπουνία, ας μου

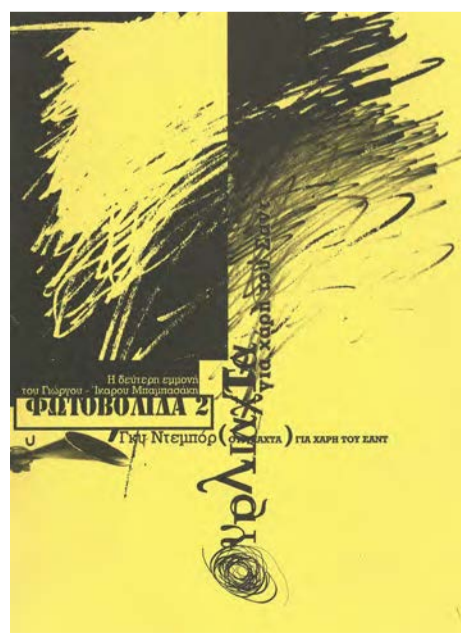
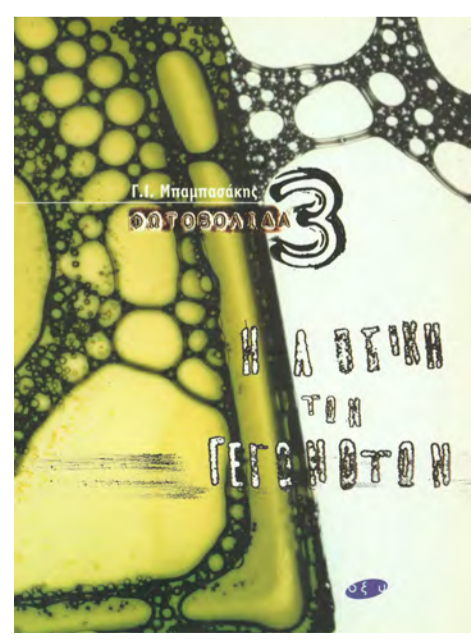
επιτραπεί η έκφραση, η γραφή του Ίκαρου εδώ, όπως προσωπική και η γραφιστική αποτύπωσή της από τον Πάρι. Νεανικές φωτογραφίες των Ευγένιου Αρανίτη, του ίδιου του Μπαμπασάκη και μία από τα χρόνια τα παλιά με τον αγαπητό του φίλο Θάνο Σταθόπουλο να φοράνε τα ματογυάλια τους και να θυμίζουν κάτι από τον Μπάντι Χόλι και τους σοβαρά αγριεμένους ροκεντρολάδες, κι εκείνη η ξανθιά γυναίκα

των αγαπημένων τσιγάρων του Ίκαρου, «Sante». «Η λογική των γεγονότων» συναποτελεί όλα εκείνα τα στοιχεία/στοιχεία που έθρεψαν μέσα απ' τα χρόνια τον Ίκαρο και τους φίλους του: Τρούμαν Καπότε, Γκιουζέπε Ραβίτι, Ζακ Ριβιέρ, Αντονέν Αρτό, Ραϊμόν Ρουσέλ, Αισχύλος, Καρλ Μαρξ, Νοβάλις, Χέλντερλιν, Κλάιστ, Χέγκελ, Μπόρχες, πάντα Καρούζος, Αντόρνο, Ντίζι Γκιλέσπι, Σταν Γκετζ, Μάιλς Ντέιβις, Μποντλέρ,

Τόμας ντε Κουίνσι, Γιώργος Μακρής και Γιώργος Βιζυρνός, Σεντ Αμάντ, Αλεξάντερ Τρόκκι, Λέοναρντ Κοέν, Γκι Ντεμπόρ παντού σ' εκείνη την παλιά φωτογραφία με τους δικούς του φίλους/συντρόφους, Ελύτης, Εγγονόπουλος, Χιούμπερτ Σέλμπι, Μαλαρμέ, Καντ, Ντυσάν, Μποτβίνικ, Ζαρί κι άλλοι πολλοί και πολλές με τα αρχικά των ονομάτων τους να παίζουν στη μεγάλη εκείνη παρτίδα του σκακιού: της Ζωής και του Θανάτου. Παραθέτω: «Ο Διάβολος λέει στους σκακιστές: 'Αλλά μήπως δέκοψα την παρτίδα σας; Ο ένας από αυτούς απαντά: 'Δεν πειράζει, έτσι κι αλλιώς ήμουν εξαρχίς χαμένος.' Ο Διάβολος κάνει γι' αυτόν την επόμενη κίνηση: 'Νομίζετε; Σαχ και ματ. Κερδίσατε. Είναι τόσο απλό, το σκάκι.'».

4η Φωτοβολίδα:
«Η Αόρατη Εξέγερση ενός εκατομμυρίου συνειδήσεων»
Ο Γ.-Ι. Μπαμπασάκης επιλέγει και επιμελείται τα κείμενα που ο Λευτέρης Καβιέρης μεταφράζει, για τον Αλεξάντερ Τρόκκι. Όπως αναφέρει στο τέλος του προλόγου του, ο Μπαμπασάκης: «Η παρούσα πειραματική έκδοση βασίστηκε στα βιβλία 'Alexander Trocki: The Making of the Monster' του Andrew Murray Scott και 'Invisible Insurrection of a Million Minds: A Trocki Reader (επιμέλεια του A. M. Scott), που κυκλοφόρησε ο οίκος Polygon το 1991. Οι φωτογραφίες οφείλονται στον Πάρι Κούτσικο και είναι από τις ταινίες 'Cain's Film (Λονδίνο, 1968) και 'Marihuana, Marihuana' (Λονδίνο, 1973), σε σκηνοθεσία Wadhawan». Τώρα ποιος ήταν/είναι ο Αλεξάντερ Τρόκκι (1925-1985), μάλλον, θα μας απασχολήσει σε κάποια άλλη στιγμή των «Περιθωριακών». Καλή Κυριακή και καλή εβδομάδα.

Ένα βιογραφικό από την «Athens Voice»
Ο Πάρις Κούτσικος (Parisko) γεννήθηκε το 1967 στην Ιταλία. Είναι γραφίστας και σπούδασε στον ΑΚΤΟ στην Αθήνα και στο Middlesex University στο Λονδίνο. Το 1995 ίδρυσε τις εκδόσεις «ΟΞΥ» με τον Νίκο Χατζόπουλο. Πολλές από τις δουλειές του έχουν κατά καιρούς διακριθεί και βραβευθεί. Το 2002 και 2003 βραβεύεται στα ΕΒΓΕ για σχεδιασμό περιοδικού και εξωφύλλων βιβλίων. Από το 2007 και μετά, πέρα από τις εκδόσεις, καταπιάνεται με ένα ευρύ φάσμα γραφιστικών και εικαστικών εφαρμογών. Έχει λάβει μέρος σε πολλές ομαδικές εκθέσεις. Δεν είναι παντρεμένος, δεν έχει παιδιά και μένει στο Μετσ.

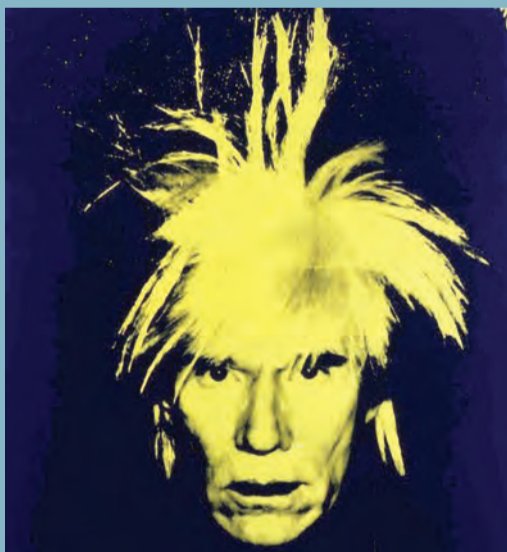
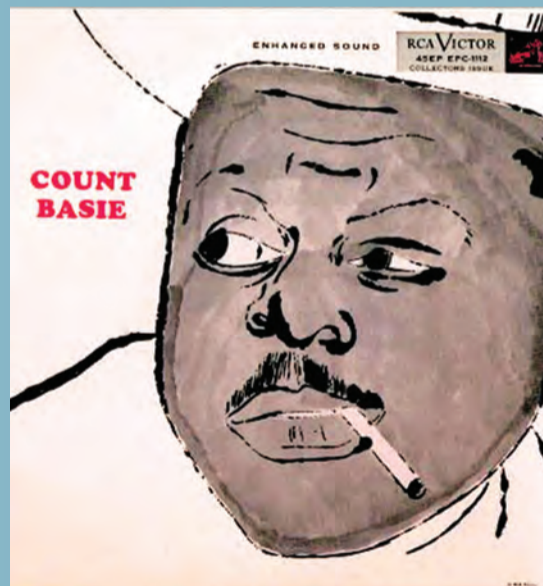
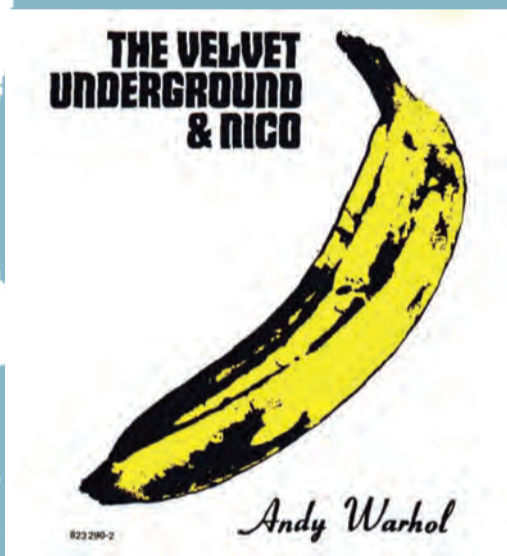
Τα εξώφυλλα του Andy Warhol

Σαν αύριο, 22 Φλεβάρη, και 29 χρόνια πριν -μετά από επιποκές και κατά τη διάρκεια επέμβασης αφαιρέσεως της χολής του στη Νέα Υόρκη- ο Andy Warhol ένα χρόνο πριν κλείσει τα εξηκοστά του γενέθλια θα αφήσει τον κόσμο της τέχνης πιο λειψό, μιας και υπήρξε ένας από τους πιο επιδραστικούς αρτίστες στον χώρο πολλών τεχνών, όπως η ζωγραφική, η γλυπτική, ο κινηματογράφος αλλά και η μουσική. Άλλωστε, δεν είναι τυχαίο πως ο πάπας της pop art ήταν από τους κύριους υπευθύνους για ένα από τα καλύτερα και πιο πρωτοπορικά άλμπουμ όλων των εποχών, την επονομαζόμενη και ως «μπανάνα» των Velvet Underground μαζί με τη Nico (βλέπε τεύχος «Ηδύφωνο» στις 19 Ιουλίου). Ο σημερινός «Ηχος της Μουσικής» ρίχνει μια ματιά στα πάνω από 100 εξώφυλλα δίσκων που φιλοτέχνησε ο Warhol από την ηλικία των 21 χρόνων του έως και το γέρμα της ζωής του.

Το 1949, όντας στην τρυφερή ηλικία των 21, ο Warhol θα φιλοτεχνήσει δύο εξώφυλλα. Του Μεξικανού συνθέτη Carlos Chavez και το A Program of Mexican Music, που θα κυκλοφορήσει σε πράσινο και μπλε εξώφυλλο, έχοντας μια ζωγραφιά Αζτέκων μουσικών δανεισμένη μέσα από το βιβλίο Florentine Codex και το Alexander Nevsky Cantata No. 47 του Sergey Prokofiev, εκτελεσμένο από την Ορχήστρα της Φιλαδέλφεια με μια ζωγραφιά μάχης Ρώσων και Τευτώνων πολεμιστών. Το 1952, έχοντας κερδίσει ένα διαγωνισμό για γραφίστες που οργάνωσε ο ραδιοφωνικός σταθμός CBS, θα φιλοτεχνήσει το The Nation's Nightmare, που στην ουσία ήταν απαγγελίες του θρυλικού παραγωγού William «Bill» Downs. Την ίδια χρονιά στον δίσκο του Vladimir Horowitz, Piano Music of Mendelssohn and Liszt, θα εμφανίσει τα τυπικά δάκτυλα πάνω στα πλήκτρα πιάνου που θα ξαναχρησιμοποιήσει σε μια συλλογή δύο χρόνια αργότερα με τίτλο Progressive Piano. Συνεχίζοντας με διάφορα εξώφυλλα, κυρίως δίσκων κλασικής μουσικής τη δεκαετία του '50, θα φτιάσουμε στο 1956, όταν και θα ζωγραφίσει τον μεγάλο Count Basie για μια συλλογή του τελευταίου με τραγούδια από την περίοδο 1948-50. Η ζωγραφιά του Count Basie με το τσιγάρο στο στόμα σηματοδοτεί και το ξεκίνημα του Warhol στο να ζωγραφίζει πορτρέτα διάσημων ανθρώπων των τεχνών. Επίσης ξεκινά και η συνεργασία του με τον Reid Miles, γραφίστα και φωτογράφο της Blue Note. Μέχρι το 1967 θα φτιάξει εξώφυλλα για δημιουργούς από τον χώρο της jazz όπως οι The Joe Newman Octet, Artie Shaw, Keely Smith, George Gershwin και Ferde Grofe, Kenny Burrell καθώς και το εξώφυλλο για το άλμπουμ Reading From the Glass Menagerie, The Yellow Book and Five Poems όπου απαγγέλει ο ίδιος ο συγγραφέας των έργων, Tennessee Williams.

Έχοντας πάντοτε στο μυαλό του πως τα εξώφυλλα των δίσκων μπορούν να επηρεάσουν άμεσα τη λαϊκή κουλτούρα θα φτιάσουμε στο 1967 και την ανα-

Παρουσίαση // Σαν αύριο, 22 Φλεβάρη, και 29 χρόνια πριν, ο Andy Warhol ένα χρόνο πριν κλείσει τα εξηκοστά του γενέθλια θα αφήσει τον κόσμο της τέχνης πιο λειψό, μιας και υπήρξε ένας από τους πιο επιδραστικούς αρτίστες στον χώρο πολλών τεχνών, όπως η ζωγραφική, η γλυπτική, ο κινηματογράφος αλλά και η μουσική

γνωρίσιμη «μπανάνα». Για πρώτη φορά στην ιστορία της μουσικής θα μπει το όνομα του γραφίστα σε εξώφυλλο δίσκου, αλλά από την άλλη δικαιολογείται αυτή η πράξη, μιας και ο ίδιος ο Warhol ήταν παραγωγός στο άλμπουμ The Velvet Underground & Nico. Κάπου εκεί μπαίνει δυνατά και στον χώρο της rock, αφού πέντε χρόνια αργότερα θα σχεδιάσει το Sticky Fingers των Rolling Stones με το προκλητικό φερμουάρ που άνοιξε κι έβλεπες του εσώρουχου στα επίμαχα μέρη. Αν και το εν λόγω εξώφυλλο προοριζόταν για μια συλλογή των Stones απορρίφθηκε από την ίδια την μπάντα, για να χρησιμοποιηθεί τελικά σε ένα από τα καλύτερά τους άλμπουμ. Με τους Rolling Stones, όπως και με τον Mick Jagger, θα συνεργαστεί ουκ ολίγες φορές για κάποια EP και live άλμπουμ, καθώς και με προσωπικούς δίσκους της φωνής των Κυλιόμενων Πετρών. Η δεκαετία του '70 θα περάσει με δίσκους των John Cale και Paul Anka με τα αντίστοιχα The Academy in Peril του 1972 και The Painter του 1976, καθώς επίσης και της μούσας των ταινιών του, της Ultra Violet, στο ορόπιλο άλμπουμ της το '73.

Από το 1980 έως και το τέλος της ζωής του το 1987 θα φιλοτεχνήσει τα περισσότερα εξώφυλλα, μιας και όλοι τον ήθελαν για την ευφυΐα του. Ο ίδιος θα κάνει παντού την τεχνική που χρησιμοποίησε στο περιβόητο έργο του με τη Marilyn Monroe και θα κάνει πορτρέτα που θα μπούν σε δουλειές των Liza Minnelli, Billy Squier, Diana Ross, Rats & Star, Miguel Bose, Aretha Franklin, Debbie Harry καθώς και του μεγάλου John Lennon. Θα κάνει επίσης ένα εξώφυλλο για ένα single των Smiths, όπως και για την γνωστή post punk μπάντα Enola Gay.

Πολυσιχιδής και ανήσυχη προσωπικότητα, ο Andy Warhol δεν σταμάτησε ποτέ να δημιουργεί σε όλες τις μορφές της τέχνης με τις οποίες καταπιάστηκε. Έδωσε μαζικά έργα, φέρνοντας την τέχνη στο ευρύτερο κοινό, αντιγράφηκε από πολλούς μεταγενέστερους κι επηρέασε ακόμα πιο πολλούς. Είδε και δεν είδε έργα του να παραλλάσσονται πάνω στις απλές αλλά ιδιόμορφες ιδέες του και στον χώρο της μουσικής μάς πρόσφερε από την καρέκλα του παραγωγού ένα άλμπουμ το οποίο σήμερα, καθώς και πολλά χρόνια αργότερα, θα είναι κεντρικό σημείο αναφοράς για rock μπάντες που ψάχνονται με ένα χαρμάνι ήχων που βάση του έχει την ανατροπή. Διόλου τυχαίο άλλωστε πως το The Velvet Underground & Nico βρίσκεται πάντοτε μέσα στις λίστες με τα καλύτερα και τα πιο επιδραστικά άλμπουμ όλων των εποχών.

Πάθος για τα αβγά

Σύντομες ιστορίες // Τσιγάρο και ποτό, μαζί και εξ'αδιαιρέτου, κατακλύζουν τον χρόνο και τον χώρο του ποιητή, αναγκαίες, θαρρείς, ερωτοτροπίες με τον θάνατο, ώστε να ξεγελιέται ο εν λόγω Απεχθής Καμπούρης με το Δρεπάνι

Φωτογραφία: (c) Μαρίλη Ζάρκου

Νύξεις

Η στήλη Νύξεις είναι μια pocket επισημείωση των ποιητικών καταστάσεων, που όσο απηλύωνεται ο ζόφος τόσο πιο χρήσιμη και κρίσιμη μου φαίνεται ότι είναι. Ο Καρούζος έλεγε ότι η ποίηση, με την ευρεία έννοια, αποτελεί οξυγόνο αντιδιαστολής. Έχουμε ανάγκη από ένα τέτοιο οξυγόνο.

Βαδίζοντας στην πόλη συναντάς την Περιπέτεια του Έρωτα και τον Έρωτα της Περιπέτειας. Θησαυρός! Το Σεντούκι με τα Τιμαλφή γεμίζει και μας δίνει θάρρος και ενέργεια να συνεχίσουμε ό,τι αρχίσαμε από την εφηβεία μας. Από το Δελτίο Τύπου της Εταιρείας του πάντα ανήσυχου Jack White: «Η Third Man Records είναι περήφανη που θα παρουσιάσει μία σπάνια μουσική μοναδικότητα - μία συλλογή δύο δίσκων πρωτογενούς και ανόθευτης μουσικής απ' την ελληνική ύπαιθρο, η οποία κατά στιγμές μοιάζει πιο πολύ με free jazz ή παραδοσιακό doom, άγρια και εκστατική όπως είναι. Μετά από χρόνια μελέτης, επιτόπιας έρευνας παρατήρησης και συλλογής, ο βραβευμένος με Grammy μουσικός παραγωγός, μηχανικός ήχου και συγγραφέας Christopher King, συγκέντρωσε απ' την προσωπική του συλλογή δίσκων 78 στροφών, την πιο διευρυντική για τον νου και πιο παρακινητική για τη λήμπντο μουσική για χορό και τραγούδι απ' την αγροτική ενδοχώρα της Ηπειρωτικής Ελλάδας αλλά και των νησιών της. Ηχογραφημένη μεταξύ του 1907 και του 1960, η συλλογή αυτή περιλαμβάνει τα τραγούδια ορόσημο - απ' το Άλφα ως το Ωμέγα του δημοτικού ή παραδοσιακού ρεπερτορίου. Και δεν είναι αυτό που θα περιμένατε. Επανεπεξεργασμένη απ' τους αρχικούς δίσκους 78 στροφών, η συλλογή αυτή περιλαμβάνει 28 ανέκδοτες ηχογραφήσεις, που δημιουργήθηκαν στα περιορισμένα και πρωτόγονα στούντιο της Αθήνας, Ελλάδα, της Νέας Υόρκης, NY και του Σικάγο. Τρελαμένες Μακεδονικές Γκάντες, θλιμμένα βιολιά, ζουρνάδες που προκαλούν ανατριχίλα και ποιμενικοί αυλοί βρίσκονται διάχυτα μέσα στους δύο δίσκους». Το εξώφυλλο φιλοτεχνεί ο μέγας Robert Crumb, πασίγνωστος για τα εξάισια σκίτσα του άλλου μεγάλου, του Charles Bukowski. Επαναλαμβάνω: Θησαυρός!

Πολλοί ποιητές και συγγραφείς, διάκονοι της Τέχνης του Λόγου, ρέπουν προς τη φιλοποσία και τη φιλοκαπνία. Τσιγάρο και ποτό, μαζί και εξ'αδιαιρέτου, κατακλύζουν τον χρόνο και τον χώρο του ποιητή, αναγκαίες, θαρρείς, ερωτοτροπίες με τον θάνατο, ώστε να ξεγελιέται ο εν λόγω Απεχθής Καμπούρης με το Δρεπάνι.

Άλλα πάθη που ταλανίζουν, αλλά και ανακουφίζουν λυτρωτικά, τον Διάκονο της Γραφής είναι η χαρτοπαξίδα (Φίοντορ Ντοστογιέφσκι, κ.ά.), το σκάκι (Σάμιουελ Μπέκετ, κ.ά.), η πυγμαχία (Νόρμαν Μείλερ, κ.ά.), η ζωγραφική (Χένρι Μίλλερ, κ.ά.), η ταχύτητα (Τζακ Κέρουακ, κ.ά.), οι γάτες (Τ.Σ. Έλιοτ, κ.ά.), το τένις (Ντέιβιντ Φόστερ Γουάλας, κ.ά.), ακόμα και η ορνιθολογία (Τζόνναθαν Φράντζεν, κ.ά.).

Κάποιοι, και δεν είναι λίγοι (Τζούλιαν Μπαρνς, Μονταλμπάν, κ.ά.) στράφηκαν στην κουζίνα, στη μαγειρική, στα καταστροφικά και στα τηγάνια. Το αλατοπίπερο και οι σάλτσες κατάφεραν να τους γοντεύσουν, ίσως για να απομακρυνθούν από την μπάρα του καταγωγίου ή το τραπέζι με την πράσινη τσόχα.

Δύο αναπάντεχες περιπτώσεις λογοτεχνών και διανοουμένων που καταπάστηκαν με τη μαγειρική, έστω πολύ

περιστασιακά, είναι ο περιλάλητος συγγραφέας της «Λολίτας» και της «Χλομής Φλόγας», ο Βλαντιμίρ Ναμπόκοφ, και ο πολύ γνωστός σε ορισμένους κύκλους σινολόγος και καταστασιακός Ρενέ Βιενέ που υπέγραψε, μεταξύ άλλων, ένα συγκλονιστικό βιβλίο για τη Μεγάλη Γιορτή της Ποίησης, τον Μάη του '68.

Αμφότεροι οι Ναμπόκοφ και Βιενέ μοιάζουν γοντευμένοι από τα αβγά. Αμφότεροι έγραψαν από μία συνταγή για αβγά. Αμφότεροι δεν φαίνεται να επινόησαν καμία άλλη συνταγή, αλλά είναι τόσο διάσημες οι δύο συνταγές τους (ας το επαναλάβω: σε **ορισμένους** κύκλους) ώστε τους αξίζει μια θέση, έστω υποσημειώσεως στο Βιβλίο των Παθών.

Ο Ναμπόκοφ κάνει focus στα βραστά αβγά, ένα ολισθηρό πεδίο. Ενώ ο Βιενέ εστιάζει στα τηγαντά. Η μία συνταγή, του Βιενέ, συντάσσεται λίγο πριν από τις 17 Νοεμβρίου του 1964. Η άλλη, του Ναμπόκοφ, συντάσσεται στις 18 Νοεμβρίου του 1972. Δεν μπορείς να πεις ότι δεν εντοπίζεται κάποια υπόνοια συμπτώσεων.

Ο Ρώσος εμικρές εξηγεί στη συνταγή του ότι οφείλουμε να βράσουμε νερό σε ένα κατασρόλι, και μας προσφέρει τη διευκρίνιση ότι οι φυσαλίδες σημαίνουν βράσιμο. Εν συνεχεία, προτρέπει να βγάλουμε δύο αβγά από το ψυγείο, να τα κρατήσουμε κάτω από

τη βρύση, να αφήσουμε να τρέξει ζεστό νερό ώστε να τα προετοιμάσουμε για αυτό που τα περιμένει, να τα εμβαπτίσουμε αργά και αθόρυβα στο κατασρόλι με το βραστό νερό, να συμβουλευτούμε το ρολόι στον καρπό μας, να σταθούμε από πάνω με ένα κουτάλι και να αποτρέψουμε ολέθριες συγκρούσεις των αβγών καθώς θα σκαμπανεβάζουμε μέσα στο νερό που κοκλάζει, να αναμένουμε 200 έως 240 δευτερόλεπτα, να βγάλουμε τα αβγά από τη βραστή λίμνη, να τα τοποθετήσουμε στην αβγουλιέρα με το στρογγυλό τους μέρος, και όχι με το μυτερό οβάλ, προς τα πάνω, να τα χτυπήσουμε απαλά με ένα κουταλάκι του γλυκού, να προσθέσουμε αλάτι και πιπέρι, και να τα απολαύσουμε με βουτυρωμένο άσπρο ψωμί.

Πιο λακωνικός, λιγότερο λυρικός, αλλά εξίσου επινοητικός, και παθιασμένος, ο Βιενέ επινοεί, σε ένα Παρίσι που αρχίζει να κοκλάζει και να προετοιμάζεται για τον Μάη του '68, τα διάσημα διαλεκτικά αβγά μάτια: ξεχωρίζει, με επιμέλεια, το ασπράδι από τον κρόκο, τα τηγανίζει ξεχωριστά, και εν συνεχεία επανενώνει, διαλεκτικά, ασπράδι και κρόκο, επιτελώντας μια αδιαμφισβήτη εγγελιανή σύνθεση! Αξίζει να σημειώσουμε ότι για την έξοχη αυτή επινοήσή του, δέχτηκε τα συχαρητήρια του Γκυ Ντεμπόρ.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

ΜΑΡΙΑ ΜΗΝΑ

minam@simerini.com

Εργαστήρι Εφαρμοσμένου Θεάτρου, με τίτλο «Σχολικός εκφοβισμός: πρακτικές πρόληψης και ευαισθητοποίησης», είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν όσοι βρέθηκαν στο Θεατρικό Καταφύγιο του ΘΟΚ, στη Λευκωσία, την περασμένη Τετάρτη, 17 Φεβρουαρίου. Το εν λόγω βιωματικό εργαστήριο, βασισμένο στο πρόγραμμα Remove the Power, απευθυνόταν κυρίως σε εκπαιδευτικούς προδημοτικής και δημοτικής εκπαίδευσης, αλλά και σε άτομα που εργάζονται με παιδιά, και είχε ως κύριο άξονά του την αποδοχή της διαφορετικότητας και την ενδυνάμωση της ομάδας, καθώς και την καλλιέργεια ενσυναίσθησης. Το «Ηδύφωνο» συνομίλησε με την Ανθή Παπαπερικλέους, που μαζί με τον Χρίστο Χαρίτου υπήρξαν οι καθοδηγητές του εργαστηρίου.

Εμπλέκεσαι για πέμπτη συνεχόμενη χρονιά στο πρόγραμμα Remove the Power, το οποίο περιοδεύει στα κυπριακά δημοτικά σχολεία. Ποιο είναι το περιεχόμενό του;

Το Remove the Power αποτελεί μία πρωτοβουλία του Μν Κερδοσκοπικού Οργανισμού TheatrEtc για ενημέρωση και πρόληψη κατά του σχολικού εκφοβισμού. Η ανάγκη για δραστική αντιμετώπιση του φαινομένου προέκυψε έπειτα από την ερευνητική πρόταση του προέδρου του Οργανισμού.

Το πρόγραμμα Remove the Power ουσιαστικά προτείνει μια εξαήμερη θεατρική παρέμβαση, όπου όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς, δηλαδή τα παιδιά, οικογένεια/γονείς και εκπαιδευτικοί, θα μάθουν να αναγνωρίζουν και να ξεχωρίζουν τον σχολικό εκφοβισμό σε σχέση με άλλες μορφές βίας και θα αντιληφθούν την αναγκαιότητα δραστηρικής αντιμετώπισής του. Παράλληλα, επιχειρεί να εγείρει την ενσυναίσθηση για την ομαλή συμβίωση των παιδιών στον χώρο του σχολείου και κατ'επέκταση στην κοινωνία που ζούμε. Μέσα από θεατρικές τεχνικές, όπως είναι το εφαρμοσμένο θέατρο και η αλληλεπιδραστική παρουσίαση, προσφέρουμε ποικιλία ερεθισμάτων στα παιδιά για την ανάπτυξη διαλόγου, την ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης, όπως επίσης τη γνώση βασικών θεατρικών τεχνικών.

Με βάση τις δικές σου εμπειρίες στον χώρο της (θεατρικής) εκπαίδευσης, διαπιστώνεις αλλαγές στην αντίληψη/αντιμετώπιση τόσο από πλευράς εκπαιδευτικών όσο και από πλευράς μαθητών ως προς το τι συνιστά εκφοβισμό;

Εργάζομαι ως εμπυκώτρια του Οργανισμού από τα πρώτα του βήματα και υπάρχοντας μέσα σε αυτά τα πέντε χρόνια σε σχολεία παντού, σε όλο σχεδόν το νησί, θεωρώ ότι όσο δεν αφήνεις τους ανθρώπους στην άγνοια, τόσο βάσεις και εσύ ένα λιθαράκι στη δημιουργία ενός οσοστού κοινωνικού ατόμου. Το θέατρο είναι ένα εργαλείο που σου παρέχει την ελευθερία να μπει σε διαστάσεις φανταστικές, να ενσωματώσεις χαρακτήρες και συμπεριφορές που ίσως είναι πολύ μακριά από εσένα, να ακουμπήσεις συναισθήματα πρωτόγνωρα και να αισθανθείς την έννοια της ομάδας. Όλα αυτά δεν αποκτώνται με το πάτημα ενός κουμπιού. Χρειάζεται πολύπλευρη συστηματική εργασία από όλους τους εμπλεκόμενους, όπως

επίσης διάθεση για συνεργασία, να έχουμε τη διάθεση να μάθουμε από το διαφορετικό.

Βέβαια, υπήρξαν φορές που φεύγοντας από ένα σχολείο το μυαλό μου κατακλυζόταν από ερωτηματικά, αν όντως «μετακίνησα» έστω και ένα χιλιοστό τη σκέψη των παιδιών. Δυστυχώς, δεν μπορώ να σας πω πότε το κάθε παιδί θα εφαρμόσει τις πρακτικές που του δίνονται από το πρόγραμμα, αλλά πιστεύω ότι μια επέμβαση στο πλαίσιο του σχολικού περιβάλλοντος, που προσφέρει ενημερωμένη πληροφόρηση και δημιουργική μάθηση στα παιδιά, στους εκπαιδευτικούς και στους γονείς, είναι ένα χρήσιμο επιπρόσθετο εργαλείο, που μόνο καλό μπορεί να επιφέρει. Όσο πιο έντονα πατάς αυτό το κουμπάκι, τόσο πιο πολύ ανάβει και ο λύχνος. Οπότε, ναι, θεωρώ ότι αποκτούμε όλο και περισσότερους συνοδοιπόρους σε αυτή την αποστολή και αποδεικνύε-

Λειτουργήσε ως «καταφύγιο», ως ανάχωμα για την πρόληψη της περιθωριοποίησης και του εκφοβισμού;

Ο ΘΟΚ, με την εξαιρετική ιδέα της δημιουργίας ενός «καταφυγίου», δίνει την ευκαιρία σ' εμάς αλλά και στο κοινό του να πλησιάσουμε κοινωνικά θέματα, που συνήθως παραμένουν στο περιθώριο της καθημερινότητάς μας. Θεωρώ ότι ο θεατρικός κρατικός μας φορέας επενδύει και αγκαλιάζει αυτά τα βιωματικά θεατρικά εργαστήρια, παρέχοντάς μας ένα ασφαλές περιβάλλον για να εξωτερικεύσουμε τα συναισθήματά μας και τα βιώματά μας άνευ κριτικής διάθεσης. Μέσα στον χώρο του «καταφυγίου» αναδημιουργείται μια μικρογραφία της κοινωνίας μας αλλά σε ελεγχόμενο περιβάλλον, που ίσως να είναι και αυτό που επιζητούμε ως άνθρωποι, να βρούμε πιθανές λύσεις, να τις δοκιμάσουμε και μετά να τις εφαρμόσουμε στην πραγματική μας ζωή. Οπότε χωράει και ο εκφοβισμός μέσα σ' αυτό το «καταφύγιο» σαν κάποιου είδους κοινωνική μάζιγα, που μας προβληματίζει καθημερινά.

Συνέντευξη //

Το «Ηδύφωνο» συνομιλεί με τη θεατρολόγο - εμπυκώτρια θεάτρου Ανθή Παπαπερικλέους για τον σχολικό εκφοβισμό, για την εξερεύνηση της συναισθηματικής συνθήκης θύτη-θύματος μέσα από πολυποικίλες θεατρικές τεχνικές, για κοινωνικά θέματα που ενίοτε μένουν στο περιθώριο, καθώς και για τις επόμενες δράσεις του ΜΚΟ TheatrEtc

Εγείροντας την ενσυναίσθηση μέσω του θεάτρου

Φωτογραφίες: (c) Kyriakos Xristodoulides Photography

ται από την αναγνώριση και τη ζήτηση του προγράμματος. Ως προς τα παιδιά, το μέλλον μας, η μια και μοναδική μου απόδειξη και ώθηση για τη δουλειά μου είναι το γεγονός ότι όταν τα επισκέπτομαι μετά το τέλος του προγράμματος ή και την επόμενη χρονιά για επανάληψη του Remove the Power θυμούνται και την πιο μικρή λεπτομέρεια.

Μίλησέ μας για το περιεχόμενο του εργαστηρίου της περασμένης Τετάρτης, που έλαβε χώρα στο Θεατρικό Καταφύγιο ΘΟΚ.

Η συνεργασία μας με τον ΘΟΚ προέκυψε από την ανησυχία μας ως προς το θέμα του σχολικού εκφοβισμού και την ανάγκη μας για μετάδοση γνώσης

και καλών πρακτικών σε ανθρώπους που ασχολούνται με την εκπαίδευση. Βεβαίως, πρόκειται για ένα εργαστήριο που στηρίζεται στο Remove the Power, προσεγγίζοντας όμως το φαινόμενο από μια πιο ελεύθερη σκοπιά. Δημιουργήσαμε ένα εργαστήριο με σύσσωμη την ομάδα του TheatrEtc, επιλέγοντας μέσα από πολλές θεματικές και κοινωνικά θέματα που μας απασχολούν. Κύρια έγνοια μας είναι να γεμίσει η τσάντα των συμμετεχόντων με χρήσιμο υλικό, θεατρικές δραστηριότητες, τις οποίες να βιώθουν έτοιμοι οι συμμετέχοντες να εφαρμόσουν άμεσα. Μπαίνοντας στη διαδικασία δημιουργίας του βιωματικού εργαστηρίου είχαμε τόσα πολλά που θέλαμε να δώσουμε

και να εξερευνήσουμε με τους συμμετέχοντες που, πολύ απλά, δεν θα μας έφτανε ο χρόνος. Μπορώ να σας πω με σιγουριά ότι καλύψαμε ένα ευρύ φάσμα γνώσεων γύρω από την κατανόηση του φαινομένου, φέραμε στο προσκήνιο τον όρο «σχολικός εκφοβισμός», μπήκαμε στα παπούτσια του θύτη, του θύματος και του θεατή, εξερευνώντας έτσι τη συναισθηματική τους συνθήκη αλλά και τα κίνητρα που τους οδήγησαν σε αυτή τη συμπεριφορά, όπως επίσης ακουμπήσαμε τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου, που ίσως προσφέρουν μεγάλη ανακούφιση.

Με ποιους τρόπους μπορεί ένα βιωματικό θεατρικό εργαστήριο να

Ποια η φιλοσοφία του TheatrEtc;

Ο Μν Κερδοσκοπικός Οργανισμός TheatrEtc αποτελείται από άτομα δραστήρια στον τομέα του εφαρμοσμένου θεάτρου και της εκπαίδευσης, που συνεργάζονται με κοινό στόχο την ανάπτυξη πρωτοβουλιών που προωθούν τη χρήση του θεάτρου και άλλων τεχνών ως μέσων διαλόγου και ευαισθητοποίησης γύρω από διάφορα κοινωνικά και πολιτιστικά θέματα. Η ομάδα στηρίζει τη συνεργασία μεταξύ καλλιτεχνών, εκπαιδευτικών και άλλων επαγγελματιών που ασχολούνται με τα κοινωνικά δρώμενα, σε δημιουργικές πρωτοβουλίες που καταπίνουνται με κοινωνικά θέματα και εμπλέκουν άτομα διάφορων ηλικιών, με στόχο να ενημερώσουν, να προβληματίσουν και να αναπτύξουν διάλογο.

Ο Οργανισμός είναι ενεργός από τις αρχές του 2010 και τα μέλη του είναι ανοικτά σε ιδέες και εισηγήσεις που φέρνουν κοντά ομάδες ατόμων, που έχουν ως κοινό ενδιαφέρον τη χρήση των εκφραστικών τεχνών ως εργαλείων που υποβοηθούν την προσέγγιση θεμάτων, τα οποία απασχολούν την κυπριακή κοινωνία.

Κλείνοντας, ποιες είναι οι επόμενες δράσεις που δρομολογεί ο TheatrEtc;

Τα επόμενά μας βήματα είναι κυρίως βιωματικά εργαστήρια εφαρμοσμένου θεάτρου που «ακουμπούν» κοινωνικά ζητήματα. Επίσης ο Οργανισμός έχει επενδύσει στη διεξαγωγή κάποιων ευρωπαϊκών προγραμμάτων κάτω από την ομπρέλα του ERASMUS+, με στόχο την εκπαίδευση μέσω της μη τυπικής μάθησης. Ήδη έχουμε μπει σε τροχιά προετοιμασίας για την καλοκαιρινή θεατρική κατασκήνωση Crossroads, η οποία πραγματοποιείται για έκτη συνεχόμενη φορά, καλώντας νέους και από τις δύο κοινότητες να συμμετάσχουν στα θεατρικά μας εργαστήρια. Η κατασκήνωση Crossroads θα πραγματοποιηθεί αυτή τη χρονιά στο πλαίσιο μιας νέας συνεργασίας του TheatrEtc με τον Όμιλο Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας και το POST Research Institute, εντός του μεγαλύτερου προγράμματος «Education for a Culture of Peace».

Αυτά είναι μερικά από τα άμεσα σχέδιά μας, είμαστε σε συνεχή αναζήτηση για νέες, διαδραστικές, πρωτοποριακές, γεμάτες τέχνη, προτάσεις. Ακολουθήστε μας!

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Η δολοφονία του Τζέσι Τζέιμς (2007)

Ο Μπρατ Πι υποδύεται έναν θρύλο της άγριας Δύσης σε αυτό το γοτρετικό, αργόσυρτο γουέστερν τού -σχετικά πρωτόγνωρου- Νεοζηλανδού σκηνοθέτη Αντριου Ντομινίκ. Η ταινία κέρδισε ευρύτατη κριτική αποδοχή -έφτασε μέχρι το Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Βενετίας- κυρίως χάρη στη μουσική του Νικ Κέιβ και τη φωτογραφία του Ρότζερ Ντίκινς. Αλλά και ο ίδιος ο Μπρατ Πι μοιάζει γεννημένος για να υποδυθεί αυτόν τον ρόλο, ως ένας ρομαντικός ήρωας, ένας δανδής ληστής τρένων και τραπεζών, που ζει κυνηγημένος από τον νόμο. Στον ρόλο του «δειλού» Ρόμπερτ Φορντ βρίσκεται ο Κέισι Αφλεκ, ο οποίος βρίσκεται μόνιμως σε ένα τεταμένο σχοινί ανάμεσα στον παθολογικό θαυμασμό και στην προδοσία. Η ταινία -βασισμένη στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Ρον Χάνσεν- είναι ένα παράξενο αμάλγαμα: από τη μια νοσταλγεί τα παλιά, κλασικά γουέστερν και από την άλλη σαρκάζει τους κανόνες και τις συμβάσεις τους.

Κάποτε στο Μεξικό (2003)

Ο Ρόμπερτ Ροντρίγκεζ αναδείχθηκε επισήμως ως καλτ φυσιογνωμία μέσα από αυτήν την παρωδία των γουέστερν, η οποία κλείνει τη σχετική τριλογία. Το Χόλιγουντ τού υποκλήθηκε με πρωτοστάτη τον Τζόνι Ντεπ, ο οποίος επέστρεψε από τους Πειρατές της Καραϊβικής για να απογειώσει μαζί του το τρίτο των «Μαριάτσι», σε έναν ανελέητο βομβαρδισμό βίας και μουσικής. Μαζί του ο Αντόνιο Μπαντέρας, που είδαμε να νηγείται της ομάδας στο «Μαριάτσι 2» και η Σάλμα Χάγιεκ που βάζει μεξικανικό

μπαχαρικό ως η γυναίκα του που θα έχει άσχημο τέλος. Ο Μεξικανός σκηνοθέτης, σε ένα μοναδικό one-man-show, βρίσκεται πίσω από την κάμερα, το σενάριο, το μοντάζ και τη μουσική. Ενορχηστρώνει θαυμάσια το καστ του με προφανείς αναφορές στον Σέρτζιο Λεόνε και το «Ο καλός, ο κακός και ο άσχημος». Ο Γουίλεμ Νταφόε ως μυστακοφόρος έμπορος ναρκωτικών, αλλά και ο «αναγεννημένος» Μίκι Ρουκ είναι απολαυστικοί.

Το τελευταίο τρένο για τη Γιούμα (2007)

Αυτό το εξαιρετικό ριμέικ του κλασικού γουέστερν από το 1957 επιχειρεί μια κινηματογραφική αναγέννηση του είδους, χωρίς τους ηθικισμούς και την ψύχωση με τον Νόμο, τα οποία διατρέχουν όλα τα παλιά, κλασικά γουέστερν. Βέβαια ο παράνομος υπάρχει και είναι ένας εξαιρετικός Ράσελ Κρόου, που ληστεύει βαγόνια και τράπεζες. Όμως, όπως μαθαίνουμε από τη συνάντησή του με τον κτηνοτρόφο που ερμηνεύει συγκινητικά ο Κρίστιαν Μπέιλ, διαθέτει ψυχολογικό βάθος και αισθήματα, κάτι που πάει ενάντια στον κλασικό χολιγουντιανό διαχωρισμό καλού-κακού. Και εκεί βρίσκεται η αξία αυτής της ταινίας που εκτυλίσσεται σαν ένα ψυχολογικό δράμα, παρά σαν ένα παιχνίδι εξουσίας. Ο Τζέιμς Μανγκόλντ, σκηνοθέτης του βιογραφικού δράματος για τον Τζόνι Κας, «Walk the Line», φτιάχνει ένα χαμηλότονο γουέστερν, με ιδιαίτερα προσεγμένους διαλόγους. Οι ήρωές του δεν έχουν μόνο εξωτερική, αλλά και εσωτερική ένταση.

Παράνομη δικαιοσύνη (2005)

Το ότι ο Νικ Κέιβ έχει συνθέσει το σάουντρακ αυτού του φιλμ δεν απο-

τελεί είδηση. Η είδηση είναι ότι έχει γράψει και το σενάριο. Και έχει κάνει εξαιρετική δουλειά, τοποθετώντας το «The Proposition» στο Πάνθεον των λιγοστών αξιόλογων γουέστερν της εποχής μας. Η βία και ο ακραίος ρεαλισμός θυμίζουν την «Άγρια συμμορία», μόνο που το σκηνικό έχει μεταφερθεί πια στην ήπειρο των καγκουρό. Εκεί, οι παράνομοι με τα λιγδιασμένα μαλλιά και τη βρόμικη γλώσσα κάνουν τους καουμπόδες του Φαρ Ουέστ να μοιάζουν με σχολιαρόπαιδα, που παίζουν με τα πλαστικά τους πιστόλια. Ο μάστερ του παιχνιδιού είναι ο «Sexy Beast» Ρέι Γουίνστοουν, ενώ ο Γκάι Πίαρς είναι ο πιστολάς που πρέπει να χρηστεί αδελφοκτόνος. Ένα θέαμα βαθιά παρακμιακό, από τον σκηνοθέτη που μας χάρισε το μετα-αποκαλυπτικό φιλμ «The Road».

Οι Ασυγχώρητοι (1992)

Κατά τη δεκαετία του εξήντα, ο Σέρτζιο Λεόνε ύμνησε τον Κλιντ Ίσγουντ ως σταρ των γουέστερν μέσα από δύο αλυσμόνια σπαγγέτι: «The good, the bad and the ugly» και «For a few dollars more». Χρόνια μετά, ο Κλιντ Ίσγουντ επιστρέφει τα εύσημα μέσα από το «Unforgiven», την ταινία που κατάφερε να αναγεννήσει ένα -θεωρούμενο ως νεκρό- κινηματογραφικό είδος. Ως σκηνοθέτης-μοναχικός καβαλάρης παίρνει ανά χείρας το παλιό, σκουριασμένο πιστόλι του και μας υπενθυμίζει πως ο κόσμος στον οποίο μεγαλούργησε ο Λεόνε -εκείνος της άγριας δύσης- εξακολουθεί να βρίσκεται γύρω μας, μόνο που είναι λιγότερο εμφανής. Ο γερασμένος ήρωας, απομεινάρια μιας παλαιάς και δοξασμένης εποχής, αναλαμβάνει δράση προκειμένου να φέρει εις πέρας την τελευταία του αποστολή. Ουσιαστικά, εκείνο που επιτυγχάνει με τον απλό, σκοτεινό και αφαιρετικό τρόπο του Ντον Σίγκελ -είναι να αποκαταστήσει την τιμή ενός ολόκληρου είδους, δείχνοντας τον δρόμο σε μια σειρά από μιμητές.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

ΤΙΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Είχε πει κάποτε ο Wittgenstein ότι θα μπορούσε να γραφεί ένα φιλοσοφικό βιβλίο μόνο με αστεία. Εννοούσε, κρίνουμε, τα ασύμβλητα νεύματα της γλώσσας, παράδοξα που τόσα αποκαλύπτουν, με την πρόδηλη παραβίασή της, για τη λογική γραμματική της γλώσσας. Αν και η βασανισμένη αυτή προσωπικότητα εννοούσε ως αστείο να επεξηγήσει σε επιστολές του που εστέλλοντο στον ταχυδρομικό τομέα WC1 ότι αυτό δεν εννοεί αποχωρητήριο. Γελάσατε;

Πιο κοφτερός στα αστεία του ο Bertrand Russell, όταν κλήθηκε να εξηγήσει τη λογική αρχή της υλικής συνεπαγωγής, ότι από ένα ψεύδος συνάγεται οτιδήποτε, με την ερώτηση: «δείξτε μας πώς από το 'δύο και δύο ίσον πέντε συνεπάγεται ότι είστε ο Πάπας'». Ο αξεπέραστος μαθηματικός λογικός, συγγραφέας του Principia Mathematica, απάντησε ευστρόφως: «Αν από κάθε σκέλος του αθροίσματος αφαιρέσουμε τρία, μένουμε με το αποτέλεσμα ότι δύο ίσον ένα. Ο Πάπας κι εγώ είμαστε δύο, άρα είμαστε ένα».

Το πιο αξεπέραστο, ωστόσο, φιλοσοφικό αστείο σεβριρίστηκε ο Οξφορδιανός φιλόσοφος της γλώσσας, συγγραφέας του «Doing Things with Words» και του «A Plea for Excuses», ο James Austin, όταν, σε διάλεξή του στην Αμερική, εξηγούσε ότι «σε πλείστες γλώσσες, δύο αρνήσεις κάνουν μια κατάφαση». Αλλά, υπέδειξε εμφιασμένα, «δεν γνωρίζω καμία γλώσσα στην οποία δύο καταφάσεις κάνουν μία άρνηση». Ακούγεται αμέσως, από το βάθος της αίθουσας, ένα δύστροπο «yeah, yeah»...

«Πλακατζής» όπως ορίζει η εγγενής κοινωνικότητα του αστείου, εννοούμενο στην ετυμολογία του ως τρόπος του άστεως, χαριτωμένα παιγνιώδης λεκτική συμπεριφορά, δηλαδή, με τις δικές της μετα-νόρμες για το πώς επιβεβαιώνονται παραβιαζόμενες και περιπαιζόμενες οι γλωσσικές μορφές και νοηματικά πεδία, ίσως να μην ήταν ο χαμένος στον κόσμο των στοχασμών του, μάλλον στριφνός, Αυστριακός φιλόσοφος της γλωσσικής ανάλυσης. Ο αφορισμός του, ωστόσο, για τη διδακτική φιλοσοφικότητα του χιούμορ αγγίζει κάτι πολύ πιο βαθύ από ό,τι η χαριτωμένη οξύνοια του ασκημένου στη μαθηματική λογική και τα λεξιπαίγνια των λογικών τύπων Μπέρτραντ Ράσελ, όταν η φιλοσοφία αυτοθωπείται για τους οξυδερκείς χειρισμούς του «συρού» στο... ξύρισμα των ωών. Δικαιούμαστε, ωστόσο, να περιμένουμε κάτι περισσότερο από το φιλοσοφικό χιούμορ, πέραν από λεξιπαικτικούς αστεϊσμούς πάνω σε φιλοσοφικές έννοιες; Φιλόσοφος, πάνω από όλα, ο Wittgenstein μιλά σοβαρά για τα αστεία, όταν εξηγήσει πώς έχουν τον τρόπο τους αυτά να υποδείξουν φιλοσοφικές αλήθειες, μιλώντας αστεία για τα σοβαρά μας.

Γενική είναι η πεποίθηση ότι οι φιλόσοφοι, χαμένοι σε βαθείς διαλογισμούς για σκοτεινά θέματα όπως το Όν και το Μηδέν, τη Συνείδηση και το Νόημα της Ζωής, στερούνται χιούμορ. Εξετασθείς δεκάδες φορές σε φιλοσοφικά μαθήματα σε διάφορα Πανεπιστήμια, ο γράφων ομολογεί ότι το τελευταίο που σκέφθηκε ήταν να κάνει χιούμορ. Ίσως σκεπτόμενος το Μηδέν... στη βαθμολογία.

Primus ridere, deinde philosophari

Πρώτα το γελάν, ύστερον το φιλοσοφείν. Δήλωσε, κάποτε, ο Μπέρτολτ Μπρεχτ ότι μόνον εκείνοι με μια ισχυ-

ρή αίσθηση του χιούμορ μπορούν να μελετήσουν τον Έγελο. Ειρωνική έκφραση, αλλά που αναφέρεται στην προφανή ομοιότητα των νοηματικών μεταστροφών και εννοιακών μετατοπίσεων της διαλεκτικής με την εγγενή πολυσημία των αστείων. Εγγέλων Έγελος; Παραδοξολογία, όσο κι αν ακούγεται, η αναζήτηση χιούμορ στον σκοτεινότερο των φιλοσόφων, παραπέμπει, ωστόσο, στην Εγελιανή «Λογική», στην ύψωση της άρνησης στη δεύτερη δύναμη για να μετατραπεί σε θέση, όπως ακριβώς ο Τρελός του Σαίξπηρ, στον τραγικό Βασιλέα Αηρ, αναγνωρίζει ότι είναι ένα απόλυτο τίποτα για να οριστεί, έτσι, ως

που ο φιλόσοφος δακτυλοδείχνει.

Η φιλοσοφία ως αστείο

Αν οι εορτάζοντες εαυτόν, ως ο Russell, βλέπουν στο χιούμορ την αυτοεπιβεβαιούμενη στο αστείο ανωτερότητα, ορισμένου σαν τέτοιο στον πλατωνικό Φίληβο και τη Ρητορική του Αριστοτέλη, και βεβαίως, σε ποιον άλλον από τον Hobbes στον Leviathan του, όπου ο ορισμός «αιφνίδια δόξα» (sudden glory), κοινός τόπος στις σύγχρονες θεωρίες, μετά τον Καντιανό ορισμό του αστείου ως «έκπτωση της προσδοκίας με μια ασύμβατη έκβαση», είναι η λογική, ή γλωσσολογική του θεωρία (πχ ο Ζαν

τεύγματος της αναγνώρισης, της λύσης του «κωμικού» αινίγματος και της λυτρωτικής απελευθέρωσης του μωδιασμένου είναι: Το χιούμορ δηλαδή ως κοινωνικά ενταγμένη πρακτική φιλοσοφία, μια λυτρωτική απελευθέρωση που με ένα οργανικό γέλιο φέρνει μια νέα αλήθεια στον τρόπο του είναι μας.

Ο βαθμός «μηδέν» του γέλωτος: χιούμορ και μηδενιστικές φιλοσοφίες

Κάθε πολιτική θεωρία είναι στην ουσία της λόγος περί των ορίων, και κάθε στοχασμός για τα όρια του λόγου είναι η πεμπουσία της φιλοσοφίας. Κι εδώ

σμευση στις παραδεδομένες συμβάσεις και τη διάνοιξη της δυνατότητας δημιουργίας νέων αξιών.

Αντίθετα από τη μεταφυσική αισιοδοξία του Εγέλου, που βρίσκει κάθε ασυμβατότητα να επιλύεται σε μια βαθύτερη σύνθεση, ώστε «το πραγματικό να είναι λογικό», ο μηδενιστής επιλύει στην κατεύθυνση της παραίτησης από κάθε προσπάθεια λογικού συγκεκριμένου ή συμβιβασμού. Για τον μηδενιστή, ο κόσμος περιέχει άλυτες ασυμβατότητες κι η σύγκρουση ανάμεσα στο πραγματικό και το ιδεατό είναι συνεχής και ασυμβίβαστη, καλώντας για την αποδοχή του αγεφύρωτου διαζυγίου μας από την τελειότητα: όθεν, «ο Θεός είναι νεκρός, τίποτε δεν έχει σημασία ή αξία ή αλήθεια». Είμαστε κάτι αστείο.

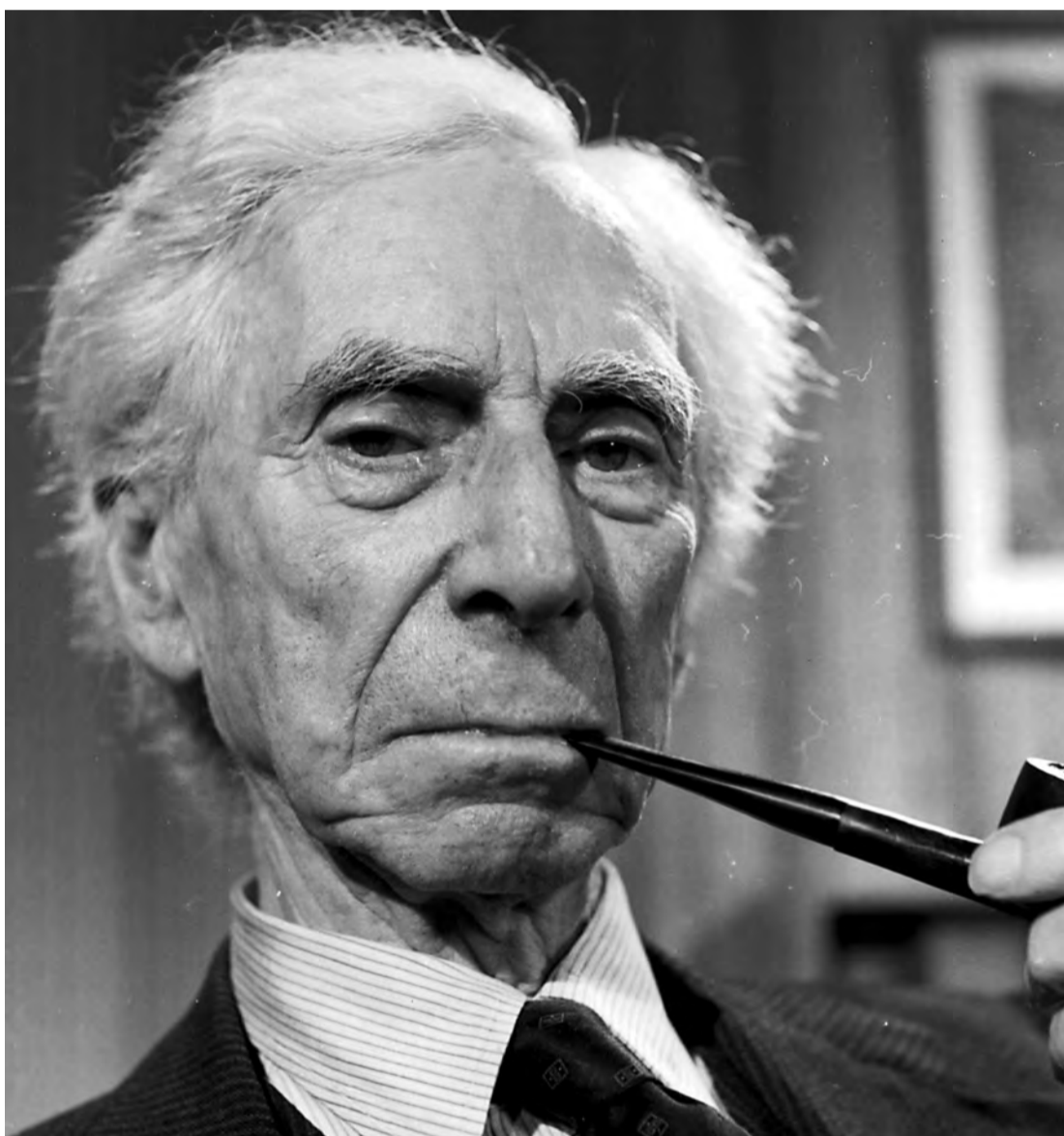
Το αστείο σαν εκκεντρική συνύπαρξη ασυμβατοτήτων βρίσκει στην ίδια την οντολογική σύσταση του ανθρώπου, στη σημαντική φιλοσοφική μονογραφία του για το Χιούμορ, ο φιλόσοφος Simon Critchley («On Humour», Routledge, London and New York, 2002). Εκκινώντας από το «αδύνατο του χιούμορ ως λογικής κατηγορίας για τον φιλόσοφο», ο Critchley διαβλέπει, ωστόσο, σε αυτό κάποια στοιχεία μιας φιλοσοφικής ανθρωπολογίας, αφού τα ασύμβλητα που συνιστούν τη λογική γραμματική του χιούμορ να μας αναπαριστούν ως όντα του ετερόκλητου «αναμεταξύ», συστοιχώντας με τη μοιρασμένη μας φύση ανάμεσα σε θηρία και αγέλους, φύση και νόμο, το φυσικό και το μεταφυσικό, «between arts and arseholes». Απηχώντας τον στίχο του Pope για τον άνθρωπο ως «the glory, jest and riddle of the world», (δόξα, αστείο και αίνιγμα του κόσμου) ο Critchley βρίσκει στο χιούμορ με τη μορφή του παιγνιώδους νεύματος - πώς αλλιώς - την εγγενή αντίφαση στην άνω θρώσκουσα ζωικότητά μας, το αμφίσημο κι αμφίβιο γεγονός ότι έχουμε σώματα αλλά και είμαστε τα σώματα αυτά, σωματικοί κι ασώματοι ένοικοι σ' αυτά, αλλά τίποτα αποκλειστικά από τα δύο. Αναλογιστείτε τη σωματικότητα ενός Καρδιναλίου, την ώρα που μεταρσιωμένος εκείνος ευλογεί τα πλήθη, να θυμίζει βροντερά την παρουσία της με ένα πικρό... «πέρδεσθαι».

Αυτός που θα γελάσει τελευταίος

Γελούμε, εδώ, με την υπενθύμιση της δικής μας φύσης, όπως κι ο Ναπολέων που θυμόταν το «αστείο» όποτε αναζητούσε καρέκλα για να εναποθέσει κουρασμένος τα οπίσθιά του. Υψηλή προσδοκία και πραγματικότητα πιο συχνά συγκρούονται, αλλά μπροστά στο εγγενές αυτό «παράλογο» της ύπαρξής μας, αντίθετα από τον άπελπι παραιτημένο ηρωισμό του Καμύ, ο φιλόσοφος Thomas Nagel («Absurd», Journal of Philosophy 68: 1971) συνιστά τούτο να δώσει αφορμή στο χιούμορ, κι όχι στην αγωνία.

Φιλόσοφος της ειρωνείας, με ανοικτά πάντοτε τα ερωτήματα για την «κοσμική ειρωνεία», που περικλείει στην αναπάντητη εποχή των εισαγωγικών της το νόημα και την αξία ή σκοπό της ανθρωπίνης ύπαρξης, έκλεισε κι ο Σωκράτης, στον Κρίτωνα, τη δική του γήινη ύπαρξη ανάμεσα στους ανθρώπους σαν αστείο με γαργαλιστικά μέτωρη τη συμπερασματική «ατάκα», το punchline του.

Αν, δηλαδή, είναι καλύτερα για τους εταίρους του που θα συνεχίζουν τη γήινη ύπαρξή τους, ή γι' αυτόν που φεύγει στον θάνατο, διατηρώντας έτσι, ειρωνικά διαλεγόμενος μέχρι τέλους τη φιλοσοφική ζωή του, το δικαίωμα να είναι αυτός, ο φιλόσοφος, που... θα γελάσει τελευταίος.

Χιούμορ και Φιλοσοφία

Ιστορίες αλλιώς // Το χιούμορ ως κοινωνικά ενταγμένη πρακτική φιλοσοφία, μια λυτρωτική απελευθέρωση που με ένα οργανικό γέλιο φέρνει μια νέα αλήθεια στον τρόπο του είναι μας

ένα συγκεκριμένο «κάτι».

Με τον ίδιο τρόπο, στο άρθρο του για τον Σουρεαλισμό, ο Walter Benjamin παρατηρεί ότι το αστείο ομοιάζει πιο κοντά στον πολιτικό, αφού «εξαντλεί το είναι του στην επιφάνειά του», στην παράστασή του. Ο ανεστραμμένος κόσμος του αστείου, όχι τόνος με τον τρόπο του Μπαχτινικού «carnavalesque» και της «Εορτής των Τρελών», όσον με την οπτική της «υπερπραγματικότητας», hyperreality, του Μπωντριγιάρ. Όντας μέσα σε όλα, το αστείο δεν βρίσκεται πίσω από τίποτε, αφού το «πίσω» δεν είναι παρά ένα τίποτε, απορροφώντας σε αυτό και την επιφανειακή πραγματικότητα της οποίας την επίφαση δήθεν αναδεικνύει. Επίφαση της αλήθειας κι αλήθεια της επίφασης βουλιάζουν η μια στην άλλη, κι αυτό είναι το «αστείο»

Μορεάλ κι ο Βίκτωρ Ράσκιν) ως κάποιου είδους κατηγορικού σφάλματος («incongruity theory»), σύγκρουση συνυπαρχόντων ασύμβλητων γλωσσικών κωδίκων, μια αιφνίδια ανατροπή των κοινωνικών μας νορμών, μια «αντιτελετουργία», οχληρή αποξένωση από το καθησυχαστικό δεδομένο οικείο των βεβαιότητων μας που, ωστόσο, μας καλεί σε μια βαθύτερη αναψηλάφηση του πιο πρωταρχικού «sensus communis» του κόσμου.

Εκεί, στην κένωση της εύκολης προσδοκίας, στο κενό ανάμεσα σε πρόβλεψη ή «παράσταση» και πραγματικότητα, ή στον μετωρισμό της συνείδησης στον σταματημένο χρόνο της απορημένης, ανεσταλμένης προσμονής, το χιούμορ πραγματώνεται ταυτόχρονα ως συνάντηση του επιστημικού επι-

συναντώνται, με τον δικό της η καθεμιά τρόπο, πολιτική και φιλοσοφία με το χιούμορ. Είναι λοιπόν σαν κήρυγμα πολιτικής χειραφέτησης ή απελευθέρωσης των μελάγχολων αδιέξοδών μας φιλοσοφική θεραπεία ο γέλωτος του Νιτσεικού Ζαροτούστρα (1889), όταν, στο κεφάλαιο για τον «Ανώτερο Άνθρωπο» υπογραμμίζει την αξία του γέλωτος ενάντια στα νεκρά βάρη του πολιτισμού και των παραδόσεών μας, καλώντας για «τον γελώντας σίφουνα που θα φυσήσει σκόνη στα μάτια όσων το μαύρο και το μουχλιασμένο έχουν στο βλέμμα» (σ. 407). Είναι σε αυτή την «εύθυμη γνώση» που συνιστά ο γέλωτος κατά του εαυτού μας που ο Νίτσε ζητεί την ανέμελη απελευθέρωση από την άκριτη προσήλωσι (αιχμηρή κυριολεξία εδώ ο «ήλος») και δεσποτική δέ-

Μελετάτε και κοινωνείτε Όμηρο

Ιστορίες αλλιώς // Ένα σημαντικό σεμινάριο για τα Ομηρικά Έπη, που συνδιοργανώθηκε πρόσφατα από την Εστία Ελλάδος Κύπρου και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού στο Παγκύπριο Γυμνάσιο Κεντρικό

ΣΑΒΒΑΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ

«Ο ελληνικός πολιτισμός είναι ένα μοναδικό δώρο στην ανθρωπότητα. Ζούμε εποχές κρίσης. Ευκαιρία να βρούμε τα πλεονεκτήματα που μπορεί να δώσει στις σύγχρονες κοινωνίες», υποστηρίζει ο Γκρέγκορι Ναζ, ο κορυφαίος καθηγητής Κλασικής και Συγκριτικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ, ένας πρωτοπόρος στη διάδοση της αρχαίας ελληνικής γραμματείας με ψηφιακά μέσα, σε συνέντευξή του στην αθηναϊκή «Ελευθεροτυπία» (7/8/2013). Ο καθηγητής Ναζ πρωτοστάτησε στην ψηφιακή διάσωση του αρχαιότερου και καλύτερα διατηρημένου πλήρους κειμένου της «Ιλιάδας» (του χειρογράφου Venetus A της συλλογής του Βησσαρίωνα), το οποίο ανάρτησε και στο Διαδίκτυο. «Πρέπει τα κείμενα αυτά να είναι προσβάσιμα στους πάντες. Ο ελληνικός πολιτισμός είναι μια δύναμη ενοποιητική, που δεν έχει να κάνει μόνο με τον Ελληνισμό, αφορά από έναν Ιάπωνά μέχρι το μέλος μιας μικρής κοινωνίας σε ένα χωριουδάκι του Αμαζονίου. Είναι μια ουμανιστική δύναμη», υπογράμμισε.

Μέσα σε αυτό το πνεύμα, η Εστία Ελλάδος Κύπρου (του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού) συνδιοργάνωσε πρόσφατα με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, στην αίθουσα εκδηλώσεων του Παγκύπριου Γυμνασίου Κεντρικού της Λευκωσίας, ένα σημαντικό σεμινάριο για τα Ομηρικά Έπη. Εξαιτίας της μεγάλης σημασίας του, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έστειλε εγκύκλιο στα εκπαιδευτήρια της Λευκωσίας και αυτά αντιπροσωπεύθηκαν με μαθητές και καθηγητές. Πέραν των διακοσίων μαθητών και καθηγητών παρακολούθησαν το σεμινάριο με έκδηλο ενδιαφέρον και προσοχή.

Επικός ποιητής

Η πρόεδρος της Εστίας Ελλάδος Κύπρου, Κλαίρη Αγγελίδου, πρώην υπουργός Παιδείας και η ίδια φιλόλογος, απέδωσε εναργώς την αξία της μελέτης των Ομηρικών Επών. Σε σύντομο χαιρετισμό της και για να τονίσει τη μεγάλη σημασία των Ομηρικών Επών ως ισχυρό θεμέλιωμα της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς του Ελληνισμού και της ανθρωπότητας, ανέφερε την υπόδειξη που της έκανε ο καθηγητής της, Ι. Κακριδής, όταν τον ερώτησε τι να μελετήσει για να κατανοήσει τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Της απάντησε: «Μελετάτε Όμηρο, πάλι Όμηρο και ξανά Όμηρο».

Κύριος ομιλητής στο σεμινάριο ήταν ο Δρ Γεώργιος Α. Ξενής, αναπληρωτής Καθηγητής της Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Βαθύς μελετητής της αρχαίας γραμματείας, μίλησε για «τη μοναδικότητα και το πολιτισμικό εκτόπισμα του Ομήρου». Με καθαρότητα λόγου, ενάργεια και εκπληκτική μεταδοτικότητα, αφού υπογράμμισε ότι ο Όμηρος είναι επικός ποιητής, εξήγησε γιατί αυτός διαφέρει από τους άλλους επικούς ποιητές και τι ακριβώς

σημαίνουν αυτές οι διαφορές για το πολιτισμικό εκτόπισμα του Ομήρου και την απίχσή του για μας, σήμερα.

Η αντίληψη του κόσμου

«Ο Όμηρος», παρατηρεί ο Δρ Ξενής, «ήταν αναμφίβολα ο πιο μεγάλος συγγραφέας για τους Έλληνες, απέκτησε και τεράστιο κύρος ανάμεσα στον ρωμαϊκό λαό κατακτώντας το ενδιαφέρον και του ιδίου του πλανητάρχη της εποχής εκείνης. Γόητευε και εξακολουθεί να γοητεύει και όλους τους άλλους λαούς όλων των εποχών, σε σημείο που θεωρείται σήμερα ως θεμελιακός συγγραφέας της παγκόσμιας κληρονομιάς». Ο καθηγητής Ξενής διερωτάται: «Τι, όμως, έχει ο Όμηρος που δεν έχουν οι άλλοι μεγάλοι συγγραφείς; Ο Όμηρος είναι επικός ποιητής. Επομένως, για να αντιληφθούμε τη μοναδικότητά του και τον ιδιαίτερο τρόπο με τον οποίο αντικρίζει τα πράγματα, θα πρέπει να τον συγκρίνουμε με άλλους επικούς ποιητές που έζησαν κοντά στη δική του εποχή».

Ο Δρ Ξενής αναφέρεται σε τρία επι-

κά ποιήματα του Ομήρου, την Αιθιοπίδα, Κύπρια Έπη και Νόστοι, και επισημαίνει τις πολλές διαφορές του Ομήρου από τους άλλους ποιητές. Παραμένει σε δύο κύριες διαφορές, οι οποίες είναι οι εξής: Η πρώτη διαφορά αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τον κόσμο. Άλλοι επικοί ποιητές παρουσίαζαν τον κόσμο γεμάτο με εξωτικά όντα και δυσπρόσιτα, σχεδόν φανταστικά, μέρη. Αντίθετα, ο Όμηρος αντιμετωπίζει τον κόσμο με σοβαρότητα και ρεαλισμό και με όλες τις δυσκολίες που αυτός περιλαμβάνει, χωρίς αχρείαστες εξιδανικεύσεις.

Η ανθρώπινη ύπαρξη

Η δεύτερη διαφορά μεταξύ Ομήρου και άλλων επικών ποιητών, παρατηρεί ο Δρ Ξενής, αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται την ανθρώπινη ύπαρξη. Στον Όμηρο δεν θα βρει κανείς άτομα με υπερφυσική λ.χ. όραση. Επίσης στον Όμηρο ο Αχιλλέας δεν διαθέτει υπερφυσική ταχύτητα, όπως συνέβαινε αλλού. Γενικά οι άνθρωποι χαρακτήρες στον Όμηρο

είναι πραγματικά άνθρωποι και όχι υπεράνθρωποι οντότητες.

Υπό το ίδιο πρίσμα, επισημαίνει ο Δρ Ξενής, ο Όμηρος αντικρίζει και τη ζωή των ανθρώπων. Άλλοι επικοί ποιητές συγκάλυπταν/αφαιρούσαν από την ανθρώπινη ζωή τις πιο δυσάρεστες καταστάσεις της, δηλαδή το γήρας και τη θνητότητα, χρησιμοποιώντας διάφορες μαγείες και θεϊκές παρεμβάσεις. Ο Όμηρος, όμως, ποτέ δεν δίδει ψευδή εικόνα για την ανθρώπινη ζωή. Οι χαρακτήρες του ούτε το γήρας ούτε τον θάνατο μπορούν να αποφύγουν. Επίσης ο Όμηρος διδάσκει ότι ο θάνατος είναι αναπότρεπτος για όλους τους ανθρώπους και ότι άπαξ και επέλθει ο θάνατος, δεν υπάρχει επιστροφή στη ζωή για κανένα άνθρωπο.

Θάνατος και πόνος

Ο Δρ Ξενής διερωτάται: «Τι προεκτάσεις έχει αυτό το γεγονός για την κοσμοθεωρία του Ομήρου; Δεδομένου ότι οι ομηρικοί ήρωες έχουν συνείδηση ότι οπωσδήποτε θα γεράσουν και θα παρακμάσουν και θα πεθάνουν και θα

διαλυθούν, θα περίμενε κανείς ότι θα βυθιστούν σε απελπισία και θα χάσουν κάθε διάθεση για μια ποιοτική ζωή. Και όμως, ο Όμηρος μάς εκπλήσσει: Οι ομηρικοί ήρωες βρίσκουν τρόπους να μεταποιήσουν τα τρωτά σημεία της ανθρωπίνης ύπαρξης σε θετικές δυνάμεις και έτσι να προσφέρουν στήριξη σε κάθε αγωνιζόμενο άνθρωπο». Ο καθηγητής Ξενής παραθέτει και αναλύει δύο παραδείγματα, τον θάνατο και τον πόνο.

Οι ομηρικοί ήρωες γνωρίζουν ότι θα πεθάνουν, αλλά, παρ' όλα αυτά, δεν συμβιβάζονται με τη θνητότητά τους, αισθάνονται ότι δεν τους αξίζει ο θάνατος, και επομένως αναζητούν εναλλακτικούς τρόπους να αθανατίσουν την ύπαρξή τους, αφού ο παραμερισμός του βιολογικού θανάτου είναι αδύνατος. Και πράγματι, γνωρίζουν ότι έχουν μία εναλλακτική δυνατότητα αθανασίας: Μετά τον θάνατό τους να ζουν ως θεϊκή ανάμνηση στη σκέψη των επερχόμενων γενεών.

Το δεύτερο παράδειγμα αναφέρεται στον πόνο του Πριάμου, για τον θάνατο του γιου του, Έκτορα, από το χέρι του Αχιλλέα, αλλά και ο πόνος του Αχιλλέα για τον χαμό του Πατρόκλου. Όπως ο Δρ Ξενής υπογραμμίζει: «Ο Όμηρος δεν εξωραίζει τα ανθρώπινα πράγματα. Παρουσιάζει το δράμα του ανθρώπου και την οδύνη του με όλη τη φρικτότητά της και ταυτόχρονα διδάσκει ότι το δράμα αυτό είναι κοινό σε όλους τους ανθρώπους και ότι η οδύνη καιροφυλακτεί σε κάθε στιγμή της ζωής όλων των ανθρώπων».

Μέγιστο μάθημα

Και ο Δρ Ξενής κατέληξε στην εμβριθή ομιλία του, που μαθητές και καθηγητές παρακολούθησαν με απόλυτη σιωπή και ενδιαφέρον: «Ο Όμηρος για αιώνες και χιλιετίες διδάσκει την ανθρωπότητα ένα μέγιστο μάθημα: Τους διδάσκει το μόνο δημιουργικό ταξίδι ζωής, να βρουν τον εαυτό τους, να συνειδητοποιήσουν ότι παντού караδοθεί ο θάνατος, ο πόνος, το γήρας, ότι υπάρχουν όρια στην ανθρώπινη δύναμη. Ταυτόχρονα, όμως, τους διδάσκει να τα βλέπουν όλα αυτά ως καθαρή εμπειρία, τους διδάσκει την πνευματική μετουσίωση του θανάτου σε αστείρευτη δημιουργικότητα και του πόνου σε διανθρώπινη αλληλεγγύη. Θα ήταν ποτέ δυνατόν αυτό το σοφό απόσταγμα ζωής να μην καταταχθεί στους θησαυρούς της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς;».

Στη συνέχεια, μαθητές και καθηγητές του Λυκείου Αποστόλου Βαρνάβα της Λευκωσίας, υπό την καθοδήγηση καθηγητών τους, δραματοποίησαν τη σκηνή της συνομιλίας του Έκτορα με την Ανδρομάχη, όταν αυτή προσπαθεί να τον πείσει να μην πάει στο πεδίο της μάχης, διότι θα σκοτωθεί. Οι μαθητές-θησοποιοί συγκίνησαν όλους με τη φυσικότητα και την υψηλή ποιότητα της δουλειάς τους και καταχειροκροτήθηκαν θερμά από τους συμμαθητές και τους καθηγητές τους, απόδειξη της πολύ καλής δουλειάς που γίνεται στα δημόσια εκπαιδευτήριά μας. Τον συντονισμό του σεμιναρίου είχε η Δρ Ειρήνη Ροδοσθένους, ΕΜΕ Φιλολογικών μαθημάτων. Χαιρετισμό στο σεμινάριο απύθευτο και ο διευθυντής Μέσης Εκπαίδευσης, Δρ Κυπριανός Δ. Λούης.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Κώστας Βασιλείου Τὸ πέτρινο καράβι - *La nave di pietra*

Παρουσίαση // Εισαγωγή στη δίγλωσση έκδοση τῆς ποιητικῆς ἀνθολόγησης τοῦ Κώστα Βασιλείου Τὸ πέτρινο καράβι - *La nave di pietra*, ἐκδοτικός Οἶκος Argo, Lecce Ἰταλίας, 2014).

ΚΡΕΣΕΝΖΙΟ ΣΑΝΤΖΙΛΙΟ
(Μετάφραση ἀπὸ τὰ Ἰταλικά
ΠΙΡΓΙΟΣ ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΗΣ)

Α' ΜΕΡΟΣ

Διαβάζοντας τὰ ἔργα τοῦ Κώστα Βασιλείου ἔχεις τὴν αἴσθηση ὅτι βρίσκεσαι μπροστὰ σὲ ἕναν ποιητὴ πού δὲν θὰ ἔπαινε ὑπερβολὴ νὰ τὸν χαρακτηρίσεις δύσκολο καὶ σὲ ὀρισμένα ἀπ' αὐτὰ ἀκόμα καὶ δύσβατο, μὲ περίπλοκη καὶ δυσχερῆ κατανόηση, ἀλλὰ ἴσως καὶ ἐντελῶς στρυφνὸ, θὰ μπορούσε νὰ λεχθεῖ, ὅσον ἀφορᾷ στὸν ἀναγνώστη, μὲ τὴν ἔννοια μιᾶς αὐθόρμητης δυστροπίας του στὸ νὰ ἀποκαλύπτει μὲ ὑπερβολικὴ εὐκολία, ἢ ὀψωδῆ-ποτε χωρὶς πολλὰ προσκόμματα, τὶς ἀπεικονίσεις καὶ τὰ ποιητικὰ σχέδια πού περιβάλλουν τοὺς στοχασμούς καὶ τὶς ἐπιδιώξεις του, τόσο ὅταν ἐκφράζεται μὲ ἐπιγραμματικὴ βραχυλογία ὅσο καὶ ὅταν, ἀντιθέτως, ἀπλώνεται σὲ πλατειᾶς ἀφηγηματικὲς στιγμές, ἐνῶ, πρέπει νὰ λεχθεῖ, ξεχειλίζει, σὲ κάθε περίπτωση, ἀπὸ διαβρωτικὸ κιόσωμο.

Ἐξ αὐτοῦ ἔρχεται ὡς ἐπακόλουθο ἡ ἀνάγκη μιᾶς μελέτης, ἰδιαίτερα προσεκτικῆς, τῶν συντεταγμένων - τουλάχιστο τῶν κυριότερων - τῆς ποίησης αὐτῆς, τῆς ὁποίας οἱ κώδικες ἑρμηνείας βαίνουν προσεκτικῶς ἀτομικευμένοι καὶ ὑπολογισμένοι, ἔτσι πού νὰ μὴ διατρέχουν τὸν κίνδυνο ἀνεπιθύμητων ἀποκλίσεων στὴν κατανόηση.

Ἀρχίζοντας κάτω ἀπὸ τὸ ἄστρο τοῦ λυρισμοῦ, λοιπόν, κατὰ μῆκος τῶν τελευταίων ἀπολήξεων τοῦ νεορομαντισμοῦ, εἰδικὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ Διονύσιου Σολωμοῦ, καί, σὲ μικρότερο βαθμὸ, τοῦ Ἀνδρέα Κάλβου καί, πιὸ ὕστερα, τοῦ Ἀλέξανδρου Παπαδιαμάντη, ἀκολουθεῖ μιὰ δραστήρια καὶ δαψιλῆς στενὴ σχέση μὲ ἕνα οὐσιαστικὸ ρεαλισμὸ, ὁ ὁποῖος στὴν πράξη θὰ παραταθεῖ ὡς τὴν παραγωγὴ τοῦ τέλους τοῦ εικοστοῦ αἰῶνα, διασταυρούμενος, μέσῳ γόνιμων συμπῳσεων, μὲ τὶς προτάσεις τοῦ Κώστα Μόντη καὶ πάνω ἀπ' ὅλα μὲ τὴ ριζοσπαστικὴ μαρτυρία τοῦ Παντελῆ Μπχανικοῦ, δασκάλου καί, ἀργότερα - χωρὶς φαντάζομαι νὰ τὸ θέλει ὁ ἴδιος - ἀνειρήνευτο ἀνταγωνιστῆ.

Στὴν πορεία τοῦ χρόνου ἔρχονται νὰ συνυφανθοῦν σημαντικὰ διαστήματα βιβλικῶν ἀναμνήσεων καὶ ἀρχαιότερων συναρθρώσεων, οἱ ὁποῖες ἤδη στὶς ἐμβληματικὲς μορφὲς τῶν πρωταγωνιστῶν καὶ στὶς καταστάσεις δικτικῶν ἀναχρονισμῶν σκιαγραφοῦν τὴν πιεστικὴ πρόσληψη διαφόρων ἐθνικῶν ἀλλοτριώσεων ἀπὸ τὴ δεκαετία τοῦ '60 καὶ μετὰ.

Ἀλληγορικὰ κείμενα πού θυμίζουν ἀνεπαισθη-θωτες δικόνους, δικασμοὺς καὶ πολιτικοὺς καὶ πνευματικοὺς ξεπεσμούς, καὶ ὀδηγοῦν τὸν Βασιλείου στὴν πιὸ εὐρεία καὶ ὀξυδερκῆ, κατὰ τὴ γνώμη μου, ἀνάλυση τῆς πολιτικῆς καὶ ἀνθρώπινης κατάστασης τῆς Κύπρου σ' αὐτὴν τὴ θλιβερὴ ἐποχῆ, πού ὅλοι θὰ ἤθελαν νὰ ξεπεράσουν καὶ νὰ ξεκάσουν, προφανῶς ἀφοῦ καὶ μέχρι σήμερα δὲν βρέθηκαν ἀποφασιστικὲς λύσεις.

Εἶναι ἀναμφίβολο ὅτι ὁ Κώστας Βασιλείου τρέφει γιὰ τὴν κατάσταση καὶ τὴν τύχη τῆς πατρίδας του, τῆς Κύπρου, ἕνα ἐνδιαφέρον, ἕνα ἔρωτα καὶ μιὰν ἀφοσίωση, πράγματα γιὰ τὰ ὁποῖα λίγοι ἄλλοι θὰ μπορούσαν νὰ καυ-

χιθοῦν. Αὐτὸ ἐμφανῶς φέρει μαζί του καὶ τὴ γέννηση τόσων ἔντονων συναισθημάτων δι-ἀψευσης ἐλπίδων καθὼς καὶ ἀπογοτεῦσεις γιὰ ὅλες τὶς ἀπώλειες - καὶ εἶναι πολλές - πού ἔχουν πλήξει καὶ πλήττουν τὴ χώρα καὶ τὸν λαὸ της.

Τὸ 1977 (Ὁ μεγάλος Σαμάν), μέσα στὸν γενικὸ μαρασμὸ, ἠθικὸ καὶ ὕλικό, παρηγορούσα εἶναι ἡ εὐχή, μᾶλλον πιὸ πολὺ τὸ λυτρωτικὸ ὄραμα μιᾶς Κύπρου-ροδιάς πού ἔχει ἀκόμα μέλλον πῶς γίνεται αὐτὲς οἱ πεθαμμένες βέργες νὰ κρύβουν τόση φωτιὰ

(Ὁ Μεγάλος Σαμάν, σ. 13)

μέσα στὴ βεβαιότητα γιὰ μιὰ ζωὴ ἀκατάβλητη:

ἡ ρίζα μου φτάνει ὡς τὴν καρδιά τῆς γῆς, βυ-ζαίνει τὴ φωτιὰ της

(Ὁ Μεγάλος Σαμάν, σ. 13)

ἐνῶ σ' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους κατηφεῖς καιροὺς ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς ταυτίζει τὸν ἑαυτὸ του μὲ τὸν Ὀδυσσεά, πεισματάρη, ἀδιάφορο, ἀνεπηρεάστο μέσα στὴν καταιγίδα, κουφὸ στὶς σειρήνες τοῦ διαφορούμενου καὶ ἀπατηλοῦ συστήματος τὸ ἔνστικτο τῆς ζωῆς εἶναι σὲ μένα ἄγριο καὶ ἡ θανασία εἶναι μιὰ μορφή θανάτου καὶ τὸ αἶσθημα τῆς ἀνεξαρτησίας, μοῦ εἶναι ἄγιο κι ἡ θανασία εἶναι μιὰ ὀρατὴ δέσμευση, εὐχαριστῶ

(Ὁ Μεγάλος Σαμάν, σ. 29)

ὅταν ἡ ζωὴ ὅλου τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ εἶναι δεμένη σὲ ἕνα ἀδιέξοδο, ἀναγκαστικὸ ἀπὸ δῶ καὶ πέρα, μέσα σὲ ἕνα συνονθύλευμα τεχνιτῶν συναρθρώσεων πολιτικῶν καὶ οικονομικῶν, γαμψὰ νύχια μιᾶς νέας μορφῆς ἐθνικῆς ἐξάρτησης

νὰ κοιμηθοῦμε... ἀλλὰ πῶς νὰ κοιμηθοῦμε μ' ἕνα μαχαίρι καρφωμένο στὰ νεφρὰ, ἕνα μαχαίρι πού δὲν μπορούμε νὰ βγάλουμε, κι ἂν ἀπλώσει κανένας τὸ χέρι, εἶναι γιὰ νὰ τὸ σπρώξει περισσότερο.

(Ἡ Οὐρανία ἢ Θαλασσινὴ καὶ ἡ Πάνδημη, Πόρφυρας, σ. 55)

Ὁ Βασιλείου ἀντιμετωπίζει τὸ πρόβλημα Κύπρος μέσα στὴν πιὸ τέλεια διαχρονικὴ ἀντιμετώπισή του, μέσῳ κατάλληλων τεχνικῶν φιλολογικῶν ἀναλύσεων καὶ σύγχρονων συσχετισμῶν, στοὺς ὁποίους ταιριάζουν μὲ ρεαλιστικὴ ἀκρίβεια οἱ σύγχρονοι Κύπριοι. Αὐτὸ εἶναι ἕνα πλαίσιο μέσα στὸ ὁποῖο ἐκδηλώνεται καὶ ζεῖ ὁ ἔρωτας γιὰ τὴν πατρίδα, σκλαβωμένη γιὰ χιλιετίες ὀχι αἰῶνες, ὀχι μόνον στὴν κυνικῶς ἰδιοτελεῖ ἔξενη πολιτικοστρατιωτικὴ ἐπιβολή, ἀλλὰ καί, γιὰ πιὸ μεγάλη κακοτυχία καὶ συσσώρευση πόνου, στὶς ὀχι λιγότερο κυνικῶς ἰδιοτελεῖς καὶ ἐγωιστικὲς, ἀτέρμονες καὶ συνθῶς καταστροφικὲς ἐσωτερικὲς διαρρέσεις καὶ παραδοξότητες.

Ὅμως, ἔστω καὶ μὲ τὴν ἔννοια τοῦ κριτικοῦ καὶ τοῦ τιμητῆ, ὁ Βασιλείου εἶναι ἴσως ὁ πιὸ μεγάλος ὕμνητῆς τῆς Κύπρου, ὅσο κι ἂν αὐτὸ μπορεῖ νὰ φαίνεται παράδοξο. Στὴν πραγματικότητα ὅλη ἡ ποιητικὴ του παραγωγὴ ἔχει ὡς πυρῆνα, κεντρικὸ καὶ καίριο θέμα, τὸ νησί τῆς Κύπρου, τὸν λαὸ της, τὶς συμφορὲς του, τὴν ἱστορία του, γνωστὴ καὶ ἄγνωστη. Ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ Ὁ μεγάλος Σαμάν, ὅλη ἡ ποιητικὴ του παραγωγὴ εἶναι μιὰ ἀληθινὴ, πραγματικὴ χρονοῖστορία τῆς Κύπρου γιὰ τουλάχιστον ἕνα τέταρτο τοῦ αἰῶνα. Ἀποκαλυπτικοὶ οἱ στίχοι τοῦ

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Πυλαωροί (Φύλακες πυλών), μοιάζουν να είναι τὸ χρονικὸ ἐνὸς προαγγελμένου θανάτου : Δέκα χρόνια - καὶ πολιορκούσαμε ἐμεῖς ἀπὸ μέσα, κι ἐκεῖνοι ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη, ἐκεῖνους ποὺ μᾶς πολιορκούσαν. Δέκα χρόνια - καὶ κυνηγούσαμε ἐμεῖς μπροστὰ κι ἐκεῖνοι πίσω μας, ἐκεῖνους ποὺ μᾶς κυνηγοῦσαν γύρω ἀπ' τὰ τεῖχη,

(Πόρφυρας, σ. 11)

καὶ βεβαίως σ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα τοποθετεῖται, καὶ δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ τοποθετεῖται, ἕνας ἀθεράπευτος πάντα, καὶ πρὶν καὶ κατὰ τὰ δύσκολα χρόνια, μὰ ἐν μέρει ζωντανὸς καὶ στὴν ἐπόμενη εἰκοσαετία, καὶ μὸς γιὰ μιὰ μπέρα πατρίδα Ἑλλάδα, ποὺ ἔμενε μακρινὴ κι ἀδιάφορη. ... μὰ οἱ γιοὶ τῆς φωτιᾶς ὄλωσ παράδοξα δὲν ἤρθαν νὰ τῆς συμπατακαθοῦνε, κι ἔνιβαν τὰ χέρια καὶ μασοῦσαν τὰ λόγια, κι ὁ κόσμος ἔβαζε τὸ σταυρὸ του κι ἀποροῦσε τὶ νὰ ἔπαθε ἡ El Amarna, ποὺ τὰ δόντια της, ποὺ τὰ δόντια τοῦ Ἡλίου...

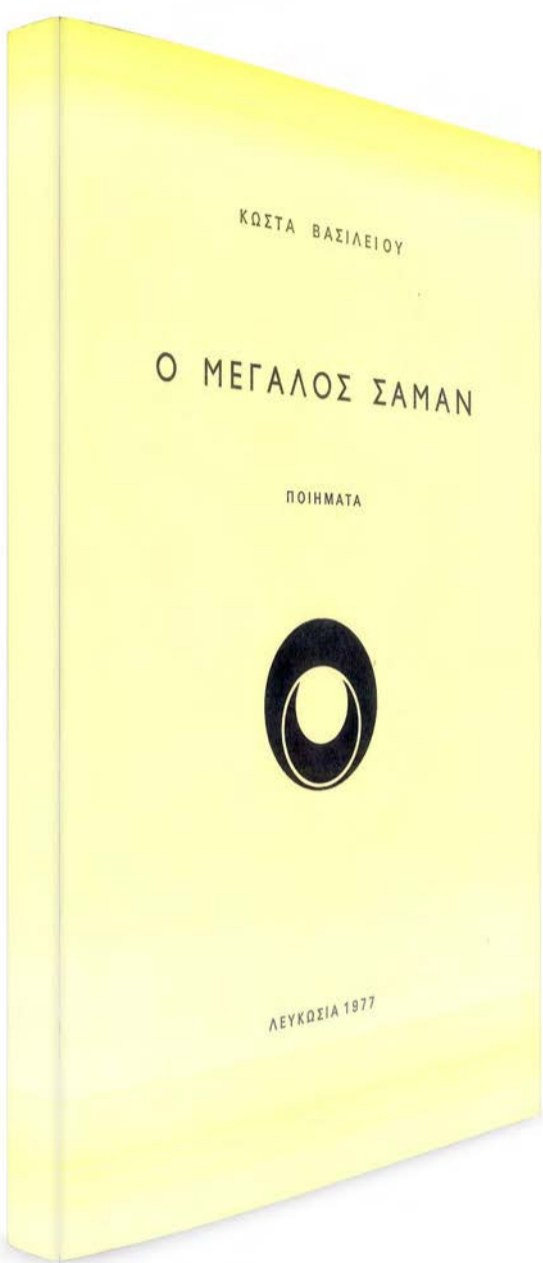
(Χρονικό, Ἡ Λάμπουσα, σ. 15)

ὅπου ἡ El Amarna δὲν μποροῦσε νὰ εἶναι παρὰ ἡ Ἑλλάδα καὶ τὰ Τέκνα τῆς Φωτιᾶς τὸ κοινὸ γένος τῶν Ἑλλήνων, ἐπιλήσιον τῶν δεσμῶν ἄμυνας κατὰ τῆς ἀλλόδοξης Ἀυτοκρατορίας τοῦ σκότους. Καὶ θὰ φαινόταν ἕνας καὶ μὸς διαλυμένος μέσα στὴν πιὸ πικρὴ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν πλάνη, στὴ σκέψη τῶν συνεχῶν ἐκδηλώσεων σεβασμοῦ καὶ γονυκλισιῶν ποὺ ἡ Κύπρος χρειάστηκε νὰ προσφέρει πρὸς μιὰ Ἑλλάδα (τὴν πρωταγωνίστρια τῆς καρδιάς της), καθόλου δεκτικὴ στὰ γεγονότα (τὸ ἐλάχιστο ποὺ μπορεῖ νὰ λεχθεῖ) καὶ νὰ σπάσει στὸ τέλος τὴ σπονδυλικὴ της στήλη (τουρκικὴ εἰβολὴ 1974) καὶ νὰ περιοριστεῖ στὸ νὰ περπατεῖ μὲ δεκανίκια.

Ἱστορικῶς ἡ Κύπρος ὑπῆρξε πάντα μόνη μὲ τὸν ἑαυτὸ της καὶ κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ἡ ἱστορικὴ παρουσία στὴν Κύπρο τοῦ ξένου στοιχείου ποτὲ δὲν κατέληξε νὰ ἀποτελέσει ἕνα παράγοντα ἀγαθοῦ, ἀλλὰ μόνον παράγοντα ἐκμετάλλευσης καὶ ὑποταγῆς τοῦ τοπικοῦ στοιχείου.

Καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ἐκ τῶν προτέρων ὅτι, μέσα στὸ πλαίσιο αὐτῆς τῆς σταθερᾶς, ἡ Ἐκκλησία - ἡ ὁποία στὴ βυζαντινὴ περίοδο εἶχε ἀποκτήσει ὄχι λίγα προνόμια καὶ ἐκκλησιαστικὸ κύρος ὥστε νὰ καταστῆ, τουλάχιστον ἀπέναντι στὴν πλειονότητα τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ, ἀποτελούμενο μέχρι τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα ἀπὸ μικρομεσαῖες γεωργικὲς τάξεις, ὡς ἡ πιὸ ἰσχυρὴ καὶ, μέσα ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἰσχύ, ὁ ἰσχυρὸς συνουμιλητής, βοηθούμενη ἀσφαλῶς σ' αὐτὸ ἀπὸ ἕνα καλῶς διατηρούμενο κύκλο ἐπιβλητικῆς ἱερότητας - ἡ Ἐκκλησία λοιπὸν δὲν ἐπωφελήθηκε λίγο ἀπ' αὐτὸ καὶ δὲν εἶχε συμβάλει λίγο στὴν ἐγκόσμια κόπωση τοῦ λαοῦ, θολωμένου μέσα στὶς θρησκευτικὲς του ὑποχρεώσεις, ἴσως καὶ μέσα σὲ πειστικὲς, ἀλλὰ στὴν οὐσία ἄκαρπες, θεολογικὲς προφητεῖες καὶ ὑποσχέσεις καὶ ἐκκλησιαστικὲς προλήψεις.

Ὁ Βασιλείου ἐκφράζει μὲ τὸν πιὸ αὐστηρὸ τρόπο καί, ὄντως, χωρὶς μέσους ὅρους τὴν ἀποστροφή του ἀπέναντι σὲ ἕνα ἴδρυμα τοῦ εἶδους

αὐτοῦ, θεωρούμενο ὄχι μόνο καθ' ἑαυτὸ καὶ γι' αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκπρόσωπο ἐπὶ τῆς γῆς ἀνώτερων θεϊκῶν ἀρμοδιοτήτων, ὅμοια κι ἐκεῖνων ἐμπλεκόμενων καὶ προσκολλημένων στὸν σαρκαστικὸ ἔλεγχο: μιὰ ἐπίμονη ἀποϊερωτικὴ στάση τοῦ ποιητῆ, ἡ ὁποία ἀναπτύσσεται ἀπὸ τὸ Ὁ μέγας σαμάν ὡς τὴν Ριετὰ μὲ τόνους ποὺ δὲν διαστάζουν νὰ φθάσουν μέχρι καὶ τὰ ὄρια τῆς ἱεροσουλίας:

Ἐκεῖνη ἡ Παρθένα, ἡ Παντάνασσα - ἡ Πουτάνα ἡ Ἀστερόεσσα φορώντας τὸν ἀστεροκεντημένον πέπλο τῆς Ἐκάβης γυρόφερνε ἀνάμεσα στοὺς Ἄχαιούς γαυγίζοντας χορεύοντας ξεδιάντροπα τὸ χορὸ τῆς κοιλιᾶς κι ἐρέθιζε τὴ λόγχη καὶ τ' ἀρχίδια τοῦ Διομήδη

(Ὁ Μέγας Σαμάν, σ. 19)

ἀναφερόμενος ἐδῶ στὴν Παρθένα Ἀθηνᾶ, ἐνῶ γιὰ τὴ μεταγενέστερη χριστιανικὴ ἐποχὴ αὐτὸ τὸ πορνοστάσιο στὴ μέση τοῦ κόσμου λέγε πὼς εἶναι Ἐκκλησία καὶ τὸ δοξάζετε

(Πόρφυρας, σ. 13)

κι ἀκόμα ποῖα εἶναι ἡ πόρνη ποὺ πλαιγιάζετε ἀνάσκελα ἐπάνω στὴν Ἁγία Τράπεζα καὶ τὴ δοξάζετε καὶ τὴν ἀντιδοξάζετε;

(Πόρφυρας, σ. 14)

χωρὶς νὰ ξεχνᾶ κι ἕνα λάκτισμα στὴν Ὅμιλία τῶν Μακαρισμῶν, στὸ εὐαγγέλιο, ποὺ ξαναδιαβάζεται σὲ τὸν ἔντονα σατιρικὸ καὶ ἀνευλαβῆ: Μακάριοι αὐτοὶ ποὺ θὰ κληρονομήσουν σπιτὶ δίκωρο στὸν οὐρανὸ μακάριοι οἱ πεινασμένοι τῆς δικαιοσύνης αὐτοὶ θὰ χορτάσουν μὲ ἀέρα φρέσκο [...] μακάριοι ὅσο ἔχουν καθαρὴ τὴν καρδιά ἀπὸ αἵματα αὐτοὶ θὰ δοῦν τὴ φάτσα τοῦ Θεοῦ κι ἂν δὲν μπορέσουν νὰ δοῦν τὴ φάτσα του ἐπεὶδὴ ὁ Θεὸς προπορεύεται τοῦ ἀνθρώπου θὰ δοῦν τουλάχιστο τὸν πισινὸ του

(Πόρφυρας, σ. 15)

κι ἔπειτα, μέσα στὴν ἴδια αἰρετικὴ καὶ ἀνατρεπτικὴ παραφορά, οἱ τοξοβολὲς πέφτουν μὲ σαρκαστικὴ χλεύη πάνω στὴν ἐντολοδόχο τῆς θεότητας στὴ γῆ, τὴν Ἐκκλησία, θεωρούμενη ἀπὸ τὴν καθαρῶς κερδοσκοπικὴ τῆς ἀποψη ἂν πηγαίνατε καὶ καμιά φορὰ στὴν ἐκκλησία θὰ ἔχαμε τώρα, ἂν μὴ τι ἄλλο, κάνα δυὸ κεριά

(Ριετὰ)

χωρὶς νὰ ξεχνοῦμε, ἐν παρόδῳ, τὴν ἐξ ἴσου καταστροφικὴ καὶ κυνικὴ δράση τῶν Μεγάλων Δυνάμεων (Ἡνωμένες Πολιτεῖες καὶ Σοβιετικὴ Ἐνωση), πρὶν καὶ μετὰ τὸ 1974, ὅταν μάταια ἡ Κύπρος χτυποῦσε τῆς Ὑψηλῆς Πύλης τους γιὰ βοήθεια ἀπέναντι στὴν τουρκικὴ προπέτεια, ἐκφραζόμενη ἐδῶ μὲ ὀδυνερὴ ἀπαισιοδοξία μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς θ' ἀνοίξει κάποτε ποὺ δὲν θ' ἀνοίξει ἡ Μεγάλῃ Πύλῃ γιατί ἂν ἀνοίξει εἶναι γιὰ νὰ πάρει ὄχι γιὰ νὰ δώσει. (Πόρφυρας, σ. 50)†

ART AERI

Ιωάννης Κισσονέργης

Ὁ Ιωάννης Κισσονέργης γεννήθηκε στὴ Λευκωσία τὸ 1889 καὶ πέθανε τὸ 1963. Θεωρεῖται ὁ πατέρας καὶ ὁ πρῶτος δάσκαλος τῆς κυπριακῆς υδατογραφίας. Αποφοίτησε ἀπὸ τὸ Παγκύπριο Γυμνάσιο τὸ 1907 καὶ στὴν συνέχεια ἀκολούθησε ἱατρικὲς σπουδὲς γιὰ τρία χρόνια στὴν Ἀθήνα. Κατὰ τὸν Βαλκανικὸ Πόλεμο ὑπηρετεῖ ὡς ἐθελοντὴς γιαντρός στὸν Ἑλληνικὸ Ἐρυθρὸ Σταυρὸ στὴ Θεσσαλονίκη. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου σταματᾷ τὶς σπουδὲς στὴν Ἱατρικὴ καὶ γράφεται στὴν Ἀνώτατη Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν στὴν Ἀθήνα. Ὁ Κισσονέργης πήρε τὴν πρώτη του καλλιτεχνικὴ παιδεία στὴν Ἀθήνα, γι' αὐτὸ ἦταν πολὺ φυσικὸ νὰ ἐπηρεαστεῖ καλλιτεχνικὰ ἀπὸ τὸ κλίμα ποὺ επικρατοῦσε ἐκεῖ τὶς δύο πρώτες δεκαετίες τοῦ αἰῶνα μας. Ἡ ἀσθένεια τῆς φυματώσεως δυστυχῶς τὸν ἀναγκάζει νὰ διακόψει τὶς σπουδὲς του καὶ νὰ γυρίσει πίσω στὴν Κύπρο. Συνεχίζει νὰ ζωγραφίζει μὲ πάθος τὰ σοκάκια καὶ τὶς γειτονιὲς τῆς παλιᾶς Λευκωσίας, ἐνῶ παράλληλα ἐργάζεται καὶ ὡς καθηγητὴς Τέχνης στὸ Παγκύπριο Γυμνάσιο καὶ στὴν Ἀγγλικὴ Σχολή. Τὸ 1953 ἐγκαταστάθηκε μαζί με τὴν οικογένειά του στὴ Νότιο Ἀφρική. Τα θέματά του ἦταν ἐμπνευσμένα ἀπὸ σκηνὲς τῆς καθημερινῆς ζωῆς μὲ πολλὰ αστικά, ἀγροτικά, θαλασσινὰ καὶ ορεινὰ τοπία. Οἱ ελαιογραφίες του μὲ θέμα τὴν καθημερινὴ ζωὴ ἀποτελοῦν ἕνα εἶδος πηθογραφίας, ἐπηρεασμένες ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ζωγραφικῆς τοῦ γαλλικοῦ υπαίθρου. Μέχρι τὸ τέλος τῆς δεκαετίας τοῦ '40 εἶναι πιὸ συγκρατημένες καὶ δίνουν τὴν ἴδια σημασία. Τα χρώματα εἶναι πιὸ μουντὰ καὶ ἡ πινελιὰ ἴσχυρη καὶ περιγραφικὴ.

Ὁ Ἀδαμάντιος Διαμαντῆς, μαθητὴς γυμνασίου τότε, τὸν θυμάται νὰ σχεδιάζει στὸν πίνακα τὸ θέμα τὸν εξετάσεων, ἕνα γυμνὸ πάνω σὲ βᾶθρο καὶ γράφει:

«Στὴν κατανόηση ποὺ εἶχα ἀπ' αὐτὸν οφείλω τὴν ἀπόφασή μου νὰ ἀκολουθήσω τὸν δρόμο ποὺ ἔπασα. Δὲν ἦμουν ὁ μόνος. Ὁ ἐπόμενος ἦταν ὁ ζωγράφος Σολ. Φραγκουλιδῆς. Ὡς δάσκαλος ὁ Κισσονέργης ἔδωσε κατὰ τὸν πλέον εμφανῆ τρόπον κάτι τοπιὸ συγχρονισμένο καὶ καινούργιο γιὰ τὴν ἐποχὴ του, ποὺ γέμιζε ἐμᾶς τοὺς μαθητὲς του μὲ ἐνθουσιασμὸ καὶ ἐλπίδες».

Ὁ Τηλέμαχος Κάνθος γράφει γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Κισσονέργη:

«Γύρισα τὴν Κύπρο, καὶ ἀπὸ τὸ 1944 καὶ ὑστερα ἐμείνα στὴ Λευκωσία καὶ ἐβλεπα, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, κάποια ἔργα τοῦ Κισσονέργη, ἰδίως ἀκουαρέλες, μὲ θέματα τῆς Λευκωσίας, μὲ μια ἐρευνητικὴ ματιὰ ἀκούραστη, ἕνα σχέδιο σαφὲς καὶ ἀπέρριτο, προσπλωμένο στὴν ἀπόδοση τῆς ζωγραφικῆς οὐσίας. Τὴ Λευκωσία ὁ ζωγράφος τὴν ἀγάπησε καὶ τὴν ἀπέδωσε χρωματικά»

Για περισσότερες πληροφορίες ἀποσπείρετε στὸ www.artaeri.com. Μακαρίου 71, Λ/σία

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Η Κύπρος στο Ανθολόγιο Ευρωπαϊκών Τραγουδιών

Παρουσίαση // Μέχρι τις 5 Απριλίου μπορεί το κοινό να αποφασίσει ποια έξι τραγούδια θα αντιπροσωπεύσουν τη χώρα μας στο πρώτο Ανθολόγιο Ευρωπαϊκών Τραγουδιών. Η ψηφοφορία διεξάγεται μέσω του www.eu-songbook.org

ΜΗΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ

Από τις 5 Φεβρουαρίου μέχρι τις 5 Απριλίου θα είναι σε ισχύ η κυπριακή ψηφοφορία, μέσω της οποίας θα επιλεχθούν τα έξι τραγούδια που θα αντιπροσωπεύσουν την Κύπρο στο πρώτο Ανθολόγιο Ευρωπαϊκών Τραγουδιών. Το Ανθολόγιο Ευρωπαϊκών Τραγουδιών ξεκίνησε ως ιδέα που εξελίσσεται τα τελευταία δώδεκα χρόνια και δεν αποτελεί μια προπαγανδιστική κίνηση των Βρυξελλών, αλλά έχει τη βάση του σε μια μη κερδοσκοπική εταιρεία με έδρα τη Δανία, όπου το εγχείρημα έχει τύχει της συμπαράστασης ειδικών και -απρόσμενα- ενωμένων πολιτών, από όλους τους πολιτικούς χώρους. Από τον Μάιο του 2015, περισσότερο από 10.500 πολίτες από τη Δανία, την Αυστρία, την Ελλάδα και τη Σουηδία έχουν ψηφίσει για τα έξι τραγούδια που θα τους αντιπροσωπεύσουν. Κατά τη διάρκεια του 2015, σπουδαστές της Μουσικής Ακαδημίας ARTE έχουν επιλέξει 46 κυπριακά τραγούδια που θα λάβουν μέρος στην κυπριακή ψηφοφορία. Οι έξι κατηγορίες, οι οποίες δημιουργήθηκαν μαζί με μέλη 17 μουσικών ακαδημιών από 14 χώρες-μέλη είναι οι εξής: «Έρωτας», «Φύση και Εποχές», «Ελευθερία και Ειρήνη», «Λαϊκά τραγούδια», «Πίστη» και «Παιδικά τραγούδια».

Θα συμμετάσχουν 28 χώρες

Οι Κύπριοι είναι ο έκτος από τους 28 λαούς της Ευρώπης από τους οποίους ζητείται η συμμετοχή στην ψηφοφο-

ρία του www.eu-songbook.org. Από τις 5 Φεβρουαρίου μέχρι τις 5 Απριλίου μπορείτε να αποφασίσετε ποια έξι τραγούδια επιθυμείτε να αντιπροσωπεύσουν την Κύπρο στο πρώτο Ανθολόγιο Ευρωπαϊκών Τραγουδιών. Στη συνέχεια η ψηφοφορία θα επεκταθεί για τη Μάλτα, την Πολωνία και τη Γερμανία, όπου επίσης σπουδαστές μουσικής, καθηγητές και μέλη χορωδιών έχουν επιλέξει έξι τραγούδια για κάθε κατηγορία από την αξιοθαύμαστη μουσική τους παράδοση.

Το Ανθολόγιο Ευρωπαϊκών Τραγουδιών είναι μια καινούργια πρωτοβουλία, που ξεκίνησε από μια μη κερδοσκοπική οργάνωση χωρίς πολιτικούς ή οικονομικούς δεσμούς και είναι μια κίνηση την οποία χαιρέτισε ο πρώην, πλέον, Δανός ευρωβουλευτής Ritt Bjerregaard μέσω δηλώσεών του στο δημόσιο ραδιόφωνο της χώρας του (DR): «Οποιαδήποτε οικονομική υποστήριξη από την Κομισιόν θα σήμαινε παράλληλα και την υποβάθμιση του εγχειρήματος».

Το γεγονός ότι το Ανθολόγιο έχει καταφέρει να συνδυάσει την αγάπη προς τον τόπο και το χαμένο ευρωπαϊκό ιδεώδες, πέτυχε να ενώσει στη Δανία ανθρώπους από όλες τις πολιτικές κατευθύνσεις. Ο ιδρυτής και πρόεδρος του οργανισμού Jerre Marsling (ετών 41) επεξηγεί τα κίνητρα του εγχειρήματος: «Εάν οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέλουν να απεμπλακούν από τους οικονομικούς δεσμούς και να στραφούν στους πολιτιστικούς και κοινωνικούς, χρειάζεται να ανακτήσουμε ό,τι ένωσε την Ευρωπαϊκή Ένωση, μιας και πάνω από πολιτικούς και γραφειοκράτες, η Ευρώπη ανήκει στους

λαούς της, τους πολίτες της». Λόγω της υπερβολικής αμερικανοποίησης, η ιστορικά θεομοθετημένη ανησυχία περί του τι είναι εθνικό, και η έλλειψη κοινής γλώσσας, έχει ως αποτέλεσμα οι Ευρωπαίοι να γνωρίζουν πολύ λίγα για τους πολιτισμούς με τους οποίους συνυπάρχουν. Το να μοιραστεί η μουσική παράδοση του κάθε τόπου σέκεται αντίθετο της ευρω-αποξένωσης και υπέρ του να γνωριστούν οι λαοί μεταξύ τους.

Μέσα στο 2016 η πρώτη έκδοση

Η πρώτη έκδοση του Ανθολογίου Ευρωπαϊκών Μουσικών έχει δρομολογηθεί για το 2016 και θα περιέχει 168 τραγούδια στην τοπική τους γλώσσα, καθώς και στην Αγγλική. Οποιοδήποτε κέρδος προκύψει, θα χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση μιας δεύτερης έκδοσης που θα έχει μεταφρασμένα όλα τα τραγούδια και στις 24 γλώσσες της Ευρώπης, έτσι ώστε, όλοι, ανεξαρτήτως του αν γνωρίζουν Αγγλικά, να μπορούν να τραγουδούν κατανοώντας όλους τους στίχους. Σε περίπου δύο μήνες θα γνωρίζουμε ποια έξι τραγούδια θα εκπροσωπήσουν τους Κυπρίους.

46 υποψήφια κυπριακά τραγούδια

Για την Κύπρο υπάρχουν 46 υποψήφια τραγούδια, προτεινόμενα κυρίως από καθηγητές και σπουδαστές της Μουσικής Ακαδημίας ARTE. Η ψηφοφορία των τραγουδιών ξεκινάει στην αρχική σελίδα του Ανθολογίου Ευρωπαϊκών Μουσικών (<http://www.eu-songbook.org>). Η ψηφοφορία διεξάγεται σε 19 γλώσσες, συμπεριλαμβανομένης της Ελληνικής. Αυτές είναι οι κατηγορίες και τα υποψήφια τραγούδια:

Έρωτας:

- Το ΓΙΑΣΕΜΙΝ (Παραδοσιακό)
- ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΕΝΗ (Μουσική: Μ. Χριστοδουλίδης, Στίχοι: Παραδοσιακό)
- ΑΧΕΡΟΜΠΑΣΜΑ (Παραδοσιακό)
- ΕΙΠΑ ΣΟΥ ΧΤΕΝΙΣΤΟΥ ΛΛΙΟΝ (Παραδοσιακό - Παραλιμνίου)
- ΡΟΥΛΛΑ ΜΟΥ, ΜΑΡΟΥΛΛΑ ΜΟΥ (Παραδοσιακό)
- ΣΑΝ ΑΓΑΠΟΥΝ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ (Παραδοσιακό)
- ΤΟ ΤΕΡΤΙΝ ΤΗΣ ΚΑΡΤΟΥΛΛΑΣ ΜΟΥ (Παραδοσιακό)
- ΨΙΝΤΡΗ ΒΑΣΙΛΙΤΖΙΑ ΜΟΥ (Παραδοσιακό)
- ΤΡΕΙΣ ΕΛΙΕΣ (ΤΖΑΙ ΜΙΑ ΝΤΟΜΑΤΑ) (Παραδοσιακό)
- Φύση και Εποχές:
- ΑΙΓΙΑ ΚΟΤΣΙΝΗ (Παραδοσιακό)
- Ο ΒΟΣΚΟΣ (Παραδοσιακό)
- ΤΟ ΚΟΜΜΑΝ ΤΟΥ ΘΕΡΟΥ (Παραδοσιακό)
- ΤΟ ΜΗΛΟΝ (Παραδοσιακό)
- Η ΒΡΥΣΗ ΤΩΝ ΠΕΓΙΩΤΙΣΣΩΝ (Παραδοσιακό- Πάφου)
- ΜΗΛΙΑ ΜΟΥ (Παραδοσιακό)
- ΚΟΤΣΙΝΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ ΜΟΥ (Παραδοσιακό)
- Ελευθερία και Ειρήνη:
- Ο ΚΑΗΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΑ
- ΣΕΙΣ ΩΡΑΙΑ ΜΟΥ ΠΟΥΛΛΑΚΙΑ
- ΑΧ ΚΕΡΥΝΕΙΑ ΜΑΝΑ ΜΟΥ (Τ' ΟΝΕΙΡΟΝ) (Μουσική- στίχοι: Ε. Καραγιώργης)
- ΚΑΡΤΕΡΟΥΜΕΝ ΜΕΡΑΝ ΝΥΧΤΑΝ (Μουσική: Δ. Λάγιος- Στίχοι: Δ. Λιπέρτης)
- ΠΕΝΤΑΔΑΧΤΥΛΕ ΜΟΥ (Μουσική: Μ. Τόκας - Στίχοι: Κ. Μόντης)
- ΘΑ ΠΑΡΩ ΜΙΑΝ ΑΝΗΦΟΡΙΑ (Μουσική/Στίχοι: Ε. Παλληκαρίδης)

- Η ΔΙΚΗ ΜΟΥ Η ΠΑΤΡΙΔΑ (Μουσική: Μ. Τόκας - Στίχοι: Νεΐε Υαΐιν)
- ΤΩΝ ΑΘΑΝΑΤΩΝ ΤΟ ΚΡΑΣΙ (Μουσική: Δ. Λάγιος - Στίχοι: Ε. Παλληκαρίδης)
- Λαϊκά και Παραδοσιακά:
- ΤΗΛΛΥΡΚΩΤΙΣΣΑ (Παραδοσιακό)
- Η ΒΡΑΚΑ (Παραδοσιακό)
- ΤΑ ΡΙΑΛΛΙΑ (Παραδοσιακό)
- ΑΡΟΔΑΦΝΟΥΣΑ (Παραδοσιακό)
- ΞΕΝΙΤΕΙΑ (Παραδοσιακό)
- ΤΟ ΡΕΣΙ (Παραδοσιακό)
- ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ (Παραδοσιακό)
- ΤΣΑΚΚΑΡΑ ΜΑΚΚΑΡΑ (Παραδοσιακό)
- Πίστη:
- ΤΟΥ ΑΙ ΓΙΩΡΚΟΥ (Παραδοσιακό)
- Ο ΘΡΗΝΟΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ (Παραδοσιακό)
- ΤΑ ΚΑΛΑΝΤΑ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ (Παραδοσιακό)
- Ο ΛΑΖΑΡΟΣ (Παραδοσιακό)
- ΤΟ ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ (Παραδοσιακό)
- ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (Παραδοσιακό)
- ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ (Παραδοσιακό)
- Παιδικά τραγούδια:
- ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ ΤΖΑΙ ΤΖΥΡΑ (Παραδοσιακό)
- ΝΤΗΛΙ ΝΤΗΛΙ (Παραδοσιακό)
- ΠΙΡΙ ΠΙΡΙ ΤΟ ΠΑΠΥΡΙΝ (Παραδοσιακό)
- ΤΣΙΜΠΙ ΤΣΙΜΠΙ ΤΟΝ ΑΤΟΝ (Παραδοσιακό)
- ΒΑΪ ΤΖΙΒΙΤΖΕΛΛΟ, ΒΑΪ ΤΖΙΒΙΤΖΟ (Παραδοσιακό)
- Η ΠΙΑΓΙΑ ΜΑΣ Η ΚΑΛΗ (Παραδοσιακό)
- ΤΟ ΑΗΔΟΝΙ (Παραδοσιακό)

Βιβλινηλασίες // Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

'Ορη Λευκά

Ποιήματα Μαρία Λουκά - Φωτογραφίες Αντρέας Λουκά

Όταν η εμπνευσμένη ποίηση φιλοτεχνείται με την αποτύπωση της καλλιτεχνικής φωτογραφίας και όταν ο φωτογραφικός φακός εστιάζει ποιητικά στη σύλληψη της άλλης αισθητικής εικονοπλασίας είτε οι δύο τέχνες αλληλοφωτίζονται μέσα από τη διαλεκτική μέθεξη διαφορετικών οπτικών και αισθαντικών προσλήψεων, βρισκόμαστε τότε μπροστά σε μια πανδαισία εικαστικής ποιητικής δημιουργίας. Τότε το λευκό φως, που εξακτινώνεται με απαστράπτουσες μαρμαρυγές και εκτυφλωτικούς κυματοειδείς ιριδισμούς από «Όρη Λευκά» της πρόσφατης ποιητικής συλλογής της Μαρίας Λουκά, δεν αναλύεται στα επτά χρώματα του φάσματος, αλλά διαθλάται στο κρυσταλλικό πρίσμα των δεκατριών ποιημάτων της, που σε εναρμονισμένη συζυγία άπειρων χρωματισμών και πολλαπλών αποχρώσεων συνομιλούν στοχαστικά με τα αριστοτεχνικά φωτογραφικά στιγμιότυπα του Αντρέα Λουκά.

Στο «Σημείωμα», που προτάσσεται της ποιητικής και φωτογραφικής αυτής πολυτελούς έγχρωμης έκδοσης, διευκρινίζεται από τους συνδημιουργούς: «Εμπνευσμένο από τα Λεύκα και αφιερωμένο στα Λεύκα/με τούτη τη σκέψη:/ Συχνά η ποίηση είναι γεμάτη εικόνες.../Άλλο τόσο και οι εικόνες είναι γεμάτες ποίηση.../ Αυτό το κοινό αίσθημα, με όλη τη συγκίνηση που μεταφέρει/θέλουμε

να μοιραστούμε με το Βιβλίο μας./ Αν το πετύχουμε, έστω και λίγο, το θεωρούμε πολύ». Και το επιτυχιό τους ως επιδέξιο πλοηγό και οι δύο, «ο καθείς και τα όπλα του», κατά τον Ελύτη, να μας ταξιδέψουν, χαρίζοντάς μας την κατανοητική απόλαυση της πάλλευκης ωραιότητας των αλλοτινών ωραίων ημερών: από τις κλιμακωτές ασβεστολιθικές αναβαθμιδές των Λευκών Ορέων μέχρι τ' ανεβατά πλουμίδια των λευκαρίτικων κεντημάτων κι από τα φουρφουρένια κι ανάγλυφα ασμητικά της παραδοσιακής αργυροχοΐας έως το πετροκέντητο καμπαναριό της εκκλησίας του Τιμίου Σταυρού στα Πάνω Λεύκα.

Στο ομότιπλο πρώτο ποίημα της συλλογής, και στις τρεις στροφές του, αφουγκραζόμαστε επαναλαμβάνόμενες, αλλά και διαφοροποιημένες οπτικοακουστικές εικόνες συμβολικών ρυθμών και αλληγορικών μνηυμάτων: «Σ' αυτά τα όρη τα λευκά/.../τυπώνουν και κεντούν/ήχους και σχήματα./Σ' αυτά τα όρη τα λευκά/.../τυπώνουν και κεντούν/ρίμες και ρήματα./Σ' αυτά τα όρη τα λευκά/.../τυπώνουν και κεντούν/δρόμους και σήματα». Πότε μονότονοι και πότε μελωδικοί οι ήχοι της καθημερινότητας διαπερνούν το πέτρινο φως στο γραφικό

αμφιθεατρικό κεφαλοχώρι και σμίγουν σε αντιστικτική σύνθεση από το χτες στο σήμερα με τους ηλεκτρικούς κτύπους της ανατρεπτικής αλλαγής του χρόνου στο «Παλιό Ρολόι» του ομώνυμου ποιήματος. Και η ποιήτρια αναπολεί νοσταλγικά εκείνο το ανεπίστροφο χτες, όπου «έλιωναν τ' ασήμι, του 'διναν ψυχή» και μελαγχολεί, μονολογώντας στον επίλογο ενός άλλου ποιήματος: «και πορευόμαστε με φαγόμενα πρόσωπα στο σήμερα». Ξάφνου όμως αναθαρρεί, συνειδητοποιώντας, σύμφωνα με το ποίημα «Λαϊκή Ψυχή Διατηρητέα», την επιστροφή στις ρίζες με την αναπαλαίωση των κτισμάτων, των δρόμων και του χειροκίνητου οικιακού εξοπλισμού της λαϊκής μας κληρονομιάς, τη συναρμολόγηση των θραυσμάτων περασμένων εποχών και την αναβίωση του παμπάλαιου παραδοσιακού πολιτισμού μέσα από «τα κομμάτια» της κατακερματισμένης ψυχής μας. Καθώς «ο λαϊκός βίος ενεδρεύει», υποβλητικές και αξεθώριασες οι αλληπάλληλες παραστάσεις χρωματίζουν έντονα τη μαυρόασπρη οθόνη, όπου οι περιγραφικές σκηνές και τα έμπυχα δράματά της εξακολουθούν να παίζονται, αφυπνίζοντας αναπόδραστες μνήμες: «Εδώ η λαϊκή ψυχή δεν πέθανε./ Ζει σ' αυτές τις αυλές./Κρύβεται πίσω απ' το εκατόχρονο χειρομύλι/στη γάστρα για το πλύσιμο/ στο σταμνοστάτη που κάθεται μες στο χτιστό πεζούλι». Γιατί μέσα από την

«Ελπίδα Αναβίωσης» του επόμενου ποιήματος «Το στοιχείο του σπιτιού δεν έφυγε./Ζει μέσα στο μισογκρεμισμένο κελάρι./Κρύβεται μες στα γερμένα πιθάρια/που αποπνέουν τη μυρωδιά του κρασιού και της ζιβανίας./.../ο λαφιάτης, το σπιτόφιδο σαν νοικοκύρης».

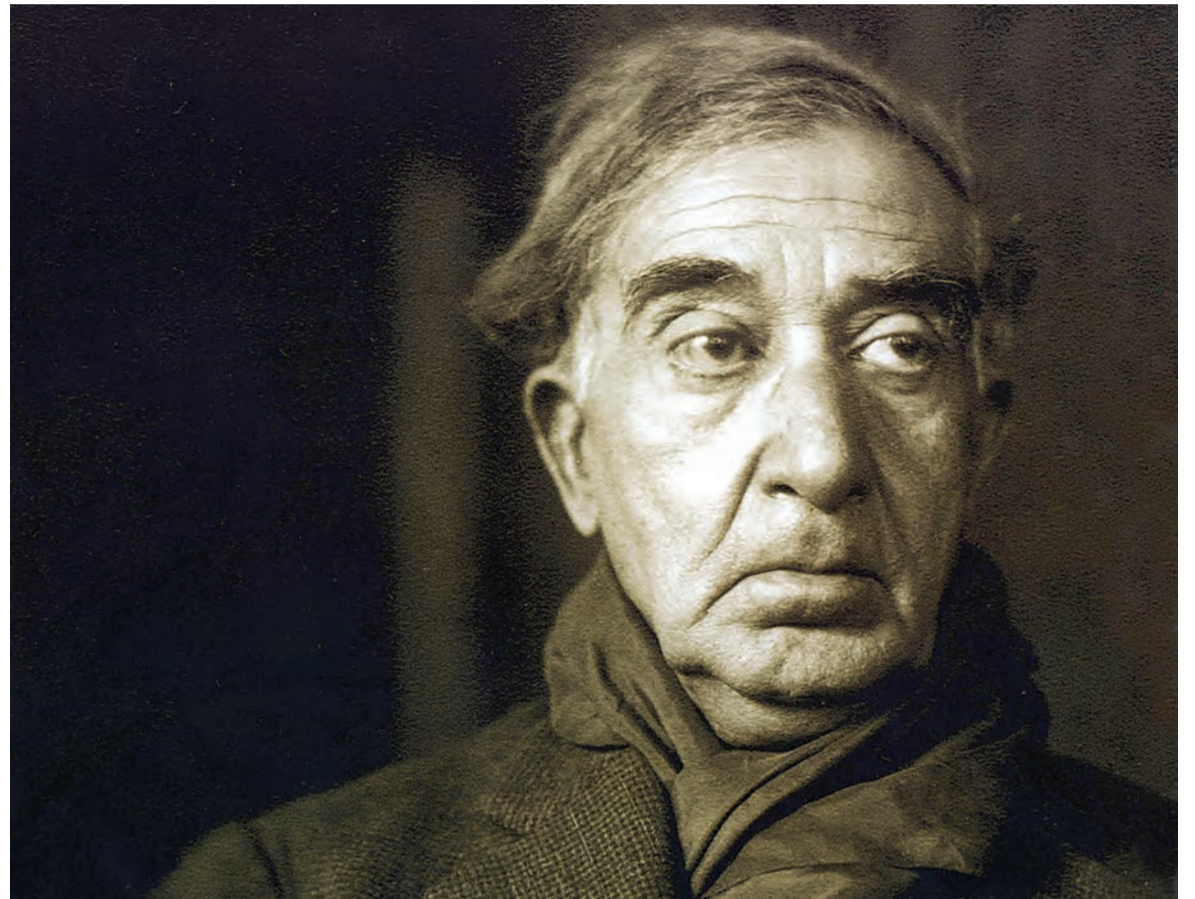
Δεν είναι τυχαίο που οι δημιουργοί του οιοεινέ ποιητικοφωτογραφικού λαογραφικού λευκόματος το τιλοφορούν ευστόχως «Όρη Λευκά», αντιστρέφοντας εμφαντικά την ετυμολογία της κυπριακής μας κωμόπολης, όπου «το θάγμα λειτουργεί ακόμη», κατά τον Σεφέρη και αποκρυπτογραφούνται τα Ελυτικά Ομηρικά «ρήματα». Το ποίημα «Η αυλή των θαυμάτων» παραπέμπει στο τοπικό Μουσείο, που συνιστά συνεκδοχική μικρογραφία των Λευκάρων. Αν και ο τουριστικός αυτός προορισμός πλέον είναι ένας υπαίθριος μουσειακός χώρος, εδώ αποθησαυρίζονται συγκεντρωμένα τα σμιλεύματα και τα τεχνουργήματα της δεξιοτέλειας, της νοικοκυροσύνης και της υπομονής του παλιού εκείνου κόσμου της Κύπρου, που έθαλλε και άνηθε μαζί με τις γλάστρες των σπιτιών του. Γλαφυρό συνταίριασμα οι φωτογραφίες με τους στίχους συλλαμβάνουν την ψυχή του τόπου σε «ήρεμο αγκάλιασμα από θαύματα/ που βάφει με λουλάκι ο ουρανός».

Ιδεοσκόπιο // Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

«Πού οι Έλληνες;» και «Πού τα Ελληνικά»;»

chrysothemisch1@gmail.com

εν ξέρω αν η παγκοσμίως καθιερωμένη σημερινή Ημέρα Μητρικής Γλώσσας πρέπει να πάρει στα καθ' ημάς εορταστικό χαρακτήρα διθυραμβικών ωδών και επινίκιων ύμνων ή να μνημονευθεί με τους ελεγειακούς τόνους επιμνημόσυνης δέησης. Γιατί το υπαρξιακό ερώτημα της καθαφικής ειρωνείας, που αυτονοήτως συνεχίζει σε σχήμα εν διά δυοίτην την εθνική και γλωσσική ταυτότητα του Ελληνισμού και της αυθεντικής ελληνικότητάς του, παραπέμπει στη διαχρονία τραγικών συνειρμών: από τους Ρωμαϊκούς Χρόνους της συρρίκνωσης και της ιστορικής παρακμής μέχρι τους τωρινούς καιρούς της έτι δραματικότερης αναβίωσής της.

Σε άλλους στίχους, ωστόσο, του ποιήματος «Φιλέλλην» ο μέγας Αλεξανδρινός αφυπνίζει τη μνήμη με υποδείξεις παραινετικής παιδαγωγίας ως προς τη ζωντανή συνέχεια του αέναου ελληνοπρεπούς ήθους στην εννοιολογική και αισθητική του πρόσηψη. Τίτλος τιμής η εγχάραξη του φιλελληνικού χρέους στη συνείδηση του εμβληματικού «Βασίλεως Σωτήρος», που εν μέσω βαρβάρων δεν θαυμάζει απλώς το ιδεατό κάλλος της αρμονίας και του μέτρου, αλλά και εμπράκτως το διασώζει, απανθάνοντας τον ελληνικό πολιτισμό και διαγιωρίζοντας τα Ελληνικά της άρτιας καλλιπέους έκφρασης, όπως αποφαινεται συμπερασματικά: «Ωστε ανελλήνιστοι δεν είμεθα, θαρρώ», που ανακαλεί τον εγκωμιαστικό επίλογο του ποιήματος «Στα 200 π.Χ.»: «Και την Κοινήν Ελληνικήν Λαλιά/ώς μέσα στην Βακτριανήν την πήγαμεν, ως τους Ινδούς». Πλην όμως εμφανής η αμφισβήτηση για όσους «ανελλήνιστους» αμνήμονες της «Κοινής Ελληνικής Λαλιάς», καθώς ευγλωττως αποκαλύπτουν οι πρώτοι και οι τελευταίοι στίχοι ενός άλλου Καβαφικού επίσης ποιήματος, εμπνευσμένου από τον Αθήναιο: «Την γλώσσα την ελληνικήν οι Ποσειδωνιάται/εξέχα-

σαν τόσους αιώνες ανακατευμένοι/με Τυρρηνούς, και με Λατίνους, κι άλλους ξένους./.../και τώρα πώς εξέπεσαν, πώς έγιναν,/να ζουν και να ομιλούν βαρβαρικά/βγαλμένοι - ω συμφορά! - απ' τον Ελληνισμό».

Οι σημερινοί Έλληνες, αν όχι επιλήθμονες Ποσειδωνιάτες λωτοφάγοι, φέρονται, εντούτοις, με ασύγγνωστη αχαριστία ανάξια κληρονόμων απέναντι στην αρχέγονη ενιαία γλώσσα τους, που τους την «έδωσαν ελληνική στις αμμουδιές του Ομήρου», κατά τον Ελύτη, και αποδεικνύονται κακοί διαχειριστές μιας τέτοιας παρακαταθήκης αμύητου πλούτου και ανεξερεύνητων θησαυρών. Και αναρωτιέται και θλίβεται πράγματι κανείς ποια η αγάπη και πόσο ο σεβασμός για την τρισχιλιετή Ομηρική μας γλώσσα- γιατί τόση λεξιλογική πενία και φραστική αποψίλωση σε ένα δύσκαμπτο προφορικό λόγο με άλλη τόση αλλοτριωτική παραχάραξη βαρβαρισμών, σολοικισμών και greeklish στη γραπτή κακοποίησή του;

Το «δικαίωμα» στην...
αγραμματοσύνη

Στον αντίποδα της απαξιοτικής ολιγορίας και της γλωσσοσκτόνας ύβρεως η υπεράσπιση και η προστασία της περιούσιας γλώσσας, όπως παραδίδεται από τον Πλούταρχο στον βίο του Θεμιστοκλή, ο οποίος, αφού συνέλαβε με ψήφισμα τον διερμνέα του Ξέρξη, τον θανάτωσε «ότι φωνήν Ελληνίδα βαρβάρου προστάγμασιν ετόλμησε χρήσαι», τούτέστιν οι Έλληνες δεν ανέχονταν να ευτελίζεται η γλώσσα τους από ανθρώπους κατώτερους του μεγαλείου και της μοναδικότητάς της. Αν ακούγεται σήμερα ρατσιστική η πράξη του Θεμιστοκλή, πώς κρίνεται και πώς αποτιμάται η αβίαστακτη ελαφρότητα μιας στρατευμένης κραυγαλέας διαδήλωσης υπέρ του δικαιώματος στην αγραμματοσύνη; Αν, εκτός φωτεινών εξαιρέσεων, η πλειονότητα των παιδιών και των τριών εκπαιδευ-

τικών βαθμίδων, όταν δεν κατέχεται από αλαλία μπροστά στο διαδίκτυο, καταλαμβάνεται από φρενιτίδα δολοφονικής διάθεσης, ακρωτηριάζοντας και κατακρεουργώντας τη γλώσσα, γιατί εκπλησσομάστε κάθε τέλος της σχολικής χρονιάς με τα αποτελέσματα των εισαγωγικών εξετάσεων στα Νέα Ελληνικά; Ποιος αναμένει ότι πριν από το δέντρο οι όποιες ρίζες από μόνες τους θα δώσουν καρπό ή μήπως με φροντιστηριακές ταχυδακτυλουργικές λύσεις; Και ποιος δεν πιστεύει ότι το μερίδιο ευθύνης, που αναλογεί στους νέους, είναι ασυγκρίτως μικρότερο από το βάρος των ευθυνών όσων πρέπει με άργυρο ενδιαφέρον να συνεργούν στη γλωσσική αγωγή τους στο πλαίσιο όχι της γνωσιολογικής εκπαίδευσης, αλλά μιας συγκροτημένης παιδείας. Εφόσον οικογένεια, σχολείο και εκπαιδευτικό σύστημα, γονείς και δάσκαλοι, Εκκλησία, κοινωνία και ΜΜΕ (όχι Μέσα Μαζικής Εκτέλεσης ή γλωσσικές Λυθνοκάρθαρσης) στην αυτοδυναμία και την αλληλεπίδραση των ρόλων τους έχουν πολλά να προσφέρουν και απομένει πολλαπλά να επιτελέσουν. Συνειδητοποιώντας προπάντων τη Θουκυδίδεια ρήση «Αταλαίπωρος τοις πολλοίς η ζήτησις της αληθείας και επί τα ετοιμα μάλλον τρέπονται», να προσανατολίσουν τα παιδιά όχι στην έτοιμη γνώση, όπου ελλοχεύει ο κίνδυνος της παραπαιδείας, της διαδικτυακής παραπληροφόρησης ή της τηλεοπτικής αφασίας. Προαπαιτούμενο αληθινής γνώσης, δημιουργικής σκέψης και κριτικής άποψης, η γλωσσική καλλιέργεια και η ορθοέπεια του ελληνικού λόγου, που αρδεύεται από τις αρχαιοελληνικές πηγές του και ανθεί με τη φιλαναγωγία εκλεκτών κειμένων της νεοελληνικής μας Γραμματείας. Για να ξέρουμε «ήντα συντυχάνουμεν», αντιστρέφοντας τον Μαχαιρά, και ν' απαντούμε περήφανοι στο Καβαφικό ερώτημα: εδώ οι Έλληνες και εδώ τα Ελληνικά!

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Νικολάι Γκόγκολ, Το ημερολόγιο ενός τρελού

Απόσπασμα της εβδομάδας // Δεν καταλαβαίνω τι συμφέρον υπάρχει στο να βρίσκεται κανείς σε μια τέτοια δημόσια υπηρεσία. Δεν προσφέρει ασφαλώς τίποτα // Επιμελείται η **Μαρία Μηνά**

Ο Νικολάι Γκόγκολ έφυγε από τη ζωή σαν σήμερα, 21 Φεβρουαρίου, του 1852. Το «Ημερολόγιο ενός τρελού» γράφτηκε περί το 1835.

Κάτι αναπάντεχο μου 'τυχε σήμερα πρωί. Ξύπνησα κάμποσο αργά κι όταν η Μαύρα μου 'φερε τις λουστραρισμένες μπότες μου, την ρώτησα τι ώρα ήταν. Σαν άκουσα πως ήταν περασμένες δέκα, τινάχθηκα κι άρχισα να ντύνομαι όπως-όπως. Αλλά για να πούμε και την αλήθεια, δεν θα πήγαινα διόλου στο υπουργικό γραφείο, ξερώντας το πώς θα ζύγνιζε τα μούτρα του ο τμηματάρχης για την αργοπορία μου. Είναι αρκετός καιρός τώρα που λέει: «Τι σου συμβαίνει, φίλε μου; Πώς τα 'χεις σωροκούβαρα όλα έτσι μέσα στο κεφάλι σου; Σβουρίζεις από 'δω κι από 'κει σα να κάθεσαι σε πυρωμένα κάρβουνα. Μπουρδουκλώνεις τόσο τις υποθέσεις που ούτε ο ζερζεβούλνς δεν μπορεί να τις ξεμπλέξει. Στις επικεφαλίδες βάζεις μικρά γράμματα και στα έγγραφα παραλείπεις ημερομηνία κι αριθμό».

Καταραμμένε τσαλαπετεινέ! Με ζηλεύει στα σίγουρα γιατί αράζω στο γραφείο του διευθυντού και ζύνω πένες για την αυτού εξοχότητα. Μ' άλλα λόγια, δεν θα πάταγα ποδάρι στο γραφείο σήμερα αν δεν έλπιζα να δω τον ταμιά, και ποιος ξέρει, μπορεί να τον κατάφερνα τον παλιοκλειστοχέρη να μου δώσει

κάποια προσάντζα.

Μα τι κουμάσι, που σου είναι αυτός ο ξεροτσιφούτς! Να μου δώσει μπροστά μπνιάτικο; Θεέ και κύριε! Πιο εύκολα φθάνει η δεύτερα παρουσία! Όσο κι αν τον εκλιπαρείς, όσο κι αν σκάζεις απ' το κακό σου, δεν σου δίνει δεκαράκι ο ασπρογέννης κερατάς!

Κι ωστόσο, σπίτι ου, η δούλα του τού τις βρέχει για τα καλά. Αυτό το 'χει τούμπανο όλος ο κόσμος κι ο ντυνιάς. Δεν καταλαβαίνω τι συμφέρον υπάρχει στο να βρίσκεται κανείς σε μια τέτοια δημόσια υπηρεσία. Δεν προσφέρει ασφαλώς τίποτα. Στις επαρχιακές ωστόσο υπηρεσίες ή στις δημοτικές αλλάζει βέβαια το πράγμα: Εκεί βλέπεις τον υπάλληλο, κωμένο στη γωνιά, να γράφει με την ψυχία του. Το φράκο του είναι της κακιάς ώρας. Τα μούτρα του, στο πρώτο αντίκρισμα σου 'ρχεται να τα φτύσεις δυνατά, για δεσ όμως τι σπιταρώνα νοικιάζει! Να του πας κανένα αλαβάστρινο χρυσομένο φλιτζάνι; Ούτε να το σκεφτείς.

«Αυτό», θα σου πει, «είναι δώρο για κάνα γιατροудάκο, όχι για μένα!». Κατάλληλα τού μοιάζουν για ελόγου του, ένα ζευγάρι καθαρόαιμα άλογα ή καν' αμάξι ή γουναρικά, αξίας το λιγότερο, τριακόσια ρούβλια. Έχει μιαν όψη ψύ-

χραιμη και σου μοιάζει όταν μιλά μελιστάλακτος και ντροπαλός: «Κάντε μου, παρακαλώ τη χάρη, να μου δανείσετε το μαχαιράκι σας, να ζύσω το μολυβάκι μου...» κι ύστερα παστρεύει τόσο έξυπνα εκείνον που 'ρχεται να υποβάλει αίτηση, που δεν του αφήνει ούτε το σώβρακο. Αντίθετα σ' εμάς, για να λέμε και την αλήθεια, η υπηρεσία μας ξεχωρίζει. Έχει τέτοια παστράδα που ποτέ δεν θα βρεις σε κυβερνείο: Τραπέζια από μαόνι κι όλοι οι ανώτεροι σου μιλάνε με το «σεις» και με το «σας». Κι ομολογώ πως αν έλειπε τούτη η ευγένεια, από πολύ καιρό θα τα 'χα βροντήξει... Είχα βάλει το φθαρμένο μου παλτό κι είχα πάρει μαζί μου και την ομπρέλα μου γιατί έβρεχε με το τουλούμι. Εγκαταλειμμένοι οι δρόμοι. Δεν υπάρχει ψυχή, μόνο κάποιες βιαστικές γυναίκες που σκέπαζαν με το καστορένιο γουνικό τους το μουσκεμένο τους κεφάλι, κάποιοι Ρώσοι έμποροι κρυμμένοι στις ομπρέλες τους και αμαξάδες. Από ευγενείς, δεν ήταν παρά μόνον ένας υπάλληλος σαν ελόγου μου, που τριγυρνούσε ανήσυχος. Τον είδα στο σταυροδρόμι κι είπα μέσα μου: «Χε-χε! Όχι, χρυσέ μου, δεν πας στο υπουργείο, όχι, έχεις πάρει ξοπίσω εκείνην εκεί που τρέχει και κοιτάς τις γάμπες της». Και

τι σου είναι το σινάφι μας, οι δημόσιοι υπάλληλοι; Μα τον Θεό, δεν υστερούν σε τίποτα απ' ένα караβανά! Μόλις περάσει καμιά με καπελάκι, σίγουρα θα την πειράξει!

Καθώς έκανα τις σκέψεις μου, πρόσεξα ένα αμάξι να σταματά έξω απ' το μαγαζί όπου περνούσα κείνη τη στιγμή. Το γνώρισα αμέσως: ήταν τ' αμάξι του Διευθυντή μας. Μα εκείνος δεν είχε καμιά δουλειά να βολτάρει στα μαγαζιά και σκέφτηκα: «Θα είναι η κόρη του». Στριμώχθηκα στον τοίχο. Ο Λακές άνοιξε την πόρτα κι εκείνη κατέβηκε ανάλαφρα σαν πουλί. Πώς έστρεψε δεξιά-αριστερά το βλέμμα, πώς άστραψαν τα μάτια της και τα φρύδια της... Κύριε και Θεέ μου! Χάθηκα, χάθηκα εντελώς! Κι τι θέλει και βγαίνει με τέτοιο άρακνο καιρό. Έλα τώρα να πεις πως δεν έχουν μανία οι γυναίκες μ' όλες αυτές τις πατσαβούρες. Δεν με γνώρισε, μα και 'γω πάσχιζα να κουκουλωθώ όσο γινόταν περισσότερο γιατί το παλτό μου ήταν βρομισμένο κι είχε ξεπερασμένο κόψιμο. Τώρα φοριούνται πανωφόρια με μακρούς γακάδες, ενώ εγώ φορούσα δυο κοντούς, τον έναν πάνω στον άλλο και το ύφασμα του παλτού μου ήταν τελευταίας ποιότητας. [...] (σελ. 11-14)

Το Ημερολόγιο ενός τρελού κυκλοφορεί σε πολλές εκδόσεις. Διαλέξαμε αυτήν από τις εκδόσεις Κοροντζή, σε μετάφραση από τα Ρωσικά του Ι. Ζαφειρόπουλου